



ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

2/2018

OBSAH***Stanoviská a rozhodnutia vo veciach občianskoprávných***

14. **Súd nie je oprávnený skúmať okolnosti, ktoré zapríčinili nepredloženie výročnej správy zo strany nadácie.....3**
Ak nadácia nesplní povinnosť podľa § 35 ods. 4 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v lehote určenej v rozhodnutí o uložení pokuty podľa § 36 ods. 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka, súd nadáciu zruší a nariadi jej likvidáciu bez ohľadu na skutočnosť, že v čase jeho rozhodovania nadácia túto povinnosť splnila.
15. **Vedomosť zamestnanca o protiprávnosti pokynu zamestnávateľa je relevantná iba z hľadiska posúdenia povahy jeho zavinenia.....8**
Splnenie protiprávneho pokynu zamestnávateľa nie je okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť konania zamestnanca a v individuálnych prípadoch môže zakladať spoluzodpovednosť zamestnávateľa na vzniknutej škode (§ 187 ods. 1 Zák. práce).
16. **V dôsledku akcesorickej povahy spoluvlastníctva pozemku zastavaného bytovým domom, ktoré je nerozlučne spojené s vlastníctvom bytu alebo nebytového priestoru v tomto dome, nemôže byť spoluvlastníctvo pozemku samostatne zatŕažené zriadením exekučného záložného práva.....17**
17. **Aj v prípade, ak nárok na náhradu nákladov vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bol spod obžaloby oslobodený alebo trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené, bol uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov.....24**
18. **Z hľadiska splnenia tzv. ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce (v znení od 1. júla 2003) je významné len to, že zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. Z uvedeného ustanovenia nie je možné vyvodiť, že by bol zamestnávateľ povinný ponúknuť zamestnancovi aj pracovné miesto, ktoré je mimo dohodnutého miesta výkonu práce.....34**
19. **O žalobe na určenie neplatnosti uznesení členskej schôdze poľovníckeho združenia sa koná a rozhoduje v civilnom sporovom konaní, na ktoré je v prvej inštancii vecne príslušný okresný súd.....43**
20. **Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch má povahu peňažného plnenia, a preto sa na ňu vzťahuje tzv. majetkový cenzus vyjadrený obmedzením prípustnosti dovolania podľa § 422 ods. 1 Civilného sporového poriadku.....48**
21. **Dovolanie nie je podľa § 420 Civilného sporového poriadku prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého bola podaná nadväzujúca žaloba.....54**
22. **V mimosporových konaniach je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie iba v prípadoch uvedených v ustanovení § 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku.....59**
23. **Pokiaľ je o určitom majetku (veci) právoplatne rozhodnuté, že sa vylučuje zo súpisu majetku podstát, zanikajú účinky prerušenia konania a oprávnenia správcu konať vo veciach týkajúcich sa takéhoto majetku v mene úpadcu vyplývajúce z ustanovení § 47 ods. 1 a § 44 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.....70**
24. **Prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 2 Civilného sporového poriadku je vylúčená aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým do 31. marca 2017 rozhodol o odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu o zastavení exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku.....74**

25. Súd opätovne konajúci o žalobe o splnení povinnosti v peniazoch, po tom, ako bolo jeho skoršie rozhodnutie zrušené dovolacím súdom a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, prihliadne podľa § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku) na to, že žalovaný už splnil povinnosť uloženú mu skorším právoplatným a vykonateľným rozhodnutím; inak neprípustne založí exekučný titul na opätovné vymáhanie už raz splnenej povinnosti.....78

R O Z H O D N U T I E č. 14

Ak nadácia nesplní povinnosť podľa § 35 ods. 4 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v lehote určenej v rozhodnutí o uložení pokuty podľa § 36 ods. 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka, súd¹ nadáciu zruší a nariadi jej likvidáciu bez ohľadu na skutočnosť, že v čase jeho rozhodovania nadácia túto povinnosť splnila.

Súd nie je oprávnený skúmať okolnosti, ktoré zapríčinili nepredloženie výročnej správy zo strany nadácie.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 2015 sp. zn. 2 Cdo 400/2013)

Z o d ô v o d n e n i a :

Okresný súd Žilina rozsudkom z 25. mája 2012 č. k. 27C 97/2011 – 62 nadáciu s názvom N., so sídlom M., IČO: X. zapísanú v registri nadácií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pod číslom X. zrušil a nariadil jej likvidáciu a zároveň za likvidátorku menoval M. P., nar. X., bytom Ž.. Navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ podal návrh, v ktorom navrhol zrušenie a likvidáciu odporcu, pretože tento si nesplnil povinnosť podľa § 35 ods. 4 a § 36 ods. 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách“), teda nepredložil v stanovenej lehote do 31. mája 2010 výročnú správu nadácie za rok 2009. Odporca si túto povinnosť nesplnil ani po doručení rozhodnutia ministerstva vnútra, ktorým bola nadácii uložená pokuta a zároveň v ňom bola nadácii uložená povinnosť v dodatočnej 30 dňovej lehote od doručenia uvedeného rozhodnutia predložiť výročnú správu za rok 2009, to znamená do 21. februára 2011. Na základe tejto skutočnosti navrhovateľ žiadal zrušiť nadáciu a nariadiť jej likvidáciu podľa § 15 ods. 1 písm. b zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na znenie § 14 písm. d, § 15 ods. 1 písm. b, § 18 ods. 1 a 3, § 35 ods. 1 a 4, § 36 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a ďalej na § 71 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, § 120 ods. 3 a § 132 O.s.p.. Ďalej uviedol, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že sú splnené podmienky, aby bolo návrhu v celom rozsahu vyhovené a v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami bol odporca zrušený. Okresný súd

¹ Od 1.7.2016 registrový súd

považoval za nesporné tvrdenia oboch účastníkov konania, že odporca si nesplnil svoju povinnosť tak, ako je určená v § 35 ods. 4 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, a do 31. mája 2010 nepredložil ministerstvu vnútra výročnú správu nadácie. Odporca nesplnil svoju povinnosť a nepredložil výročnú správu ani v dodatočnej 30 dňovej lehote podľa § 36 ods. 3 zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách. Na základe tejto skutočnosti súd na návrh ministerstva vnútra podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách zrušil nadáciu a nariadil jej likvidáciu. V odôvodnení ďalej uviedol, že pokiaľ odporca žiadal, aby súd bral do úvahy ním uvádzané dôvody hodné osobitného zreteľa a nadácia nebola zrušená, vzhľadom na citovanú zákonnú úpravu tieto nebolo možné zohľadňovať, ale z dôvodu splnenia všetkých zákonných podmienok pre zrušenie a likvidáciu odporcu bolo potrebné návrhu vyhovieť. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 151 ods. 1 O. s. p., a keďže navrhovateľ, ktorý mal plný úspech vo veci trovy konania nežiadal, tieto mu priznané neboli.

Krajský súd v Žiline na odvolanie odporcu rozsudkom z 26. júna 2013 sp. zn. 7Co 268/2012-87 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Navrhovateľovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie, a to s nasledovne vymedzenou dovolacou otázkou:

„Či súd má pri rozhodovaní o zrušení nadácie z dôvodu uvedeného v § 15 ods. 1 písm. b/ zákona o nadáciách prihliadať na to, že v čase jeho rozhodovania si povinná nadácia povinnosť predložiť výročnú správu splnila po uplynutí dodatočnej lehoty poskytnutej správnym orgánom v rozhodnutí o uložení pokuty a považovať to, za odpadnutie zákonného dôvodu pre jej zrušenie podľa tohto zákonného ustanovenia, prípadne skúmať dôvody, pre ktoré k takémuto oneskoreniu došlo a v prípade ich ospravedlniteľnosti, na tieto prihliadať (§ 238 ods. 3 O.s.p.)“

Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal dovolanie odporca. Dovolateľ v podanom dovolaní namietal, že súd mal prihliadať na mimoriadnu a ospravedlňujúcu okolnosť, ktorá zapríčinila, že si nadácia nesplnila svoju povinnosť predložiť výročnú správu včas a mal aplikovať inštitút odstránenia tvrdomi zákona (tzv. prípad hodný osobitného zreteľa). Ďalej uviedol, že v čase rozhodovania krajského súdu, ako aj v predchádzajúcom konaní na úrovni okresného súdu mal už uvedenú povinnosť splnenú a odpadol tak zákonný dôvod pre zrušenie nadácie. Poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, podľa ktorého viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení.

Navrhovateľ sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie odporcu nie je dôvodné.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., t.j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd.

Dovolací súd uvádza, že rozsudok krajského súdu je riadne odôvodnený aj čo sa týka vymedzenej dovolacej otázky a vychádza zo zmyslu zákona, ako aj z dôvodovej správy k nemu. Krajský súd v rozsudku rozlišuje medzi dvoma spôsobmi rozhodovania súdu o zrušení nadácie, a to podľa § 15 ods. 1 zák. č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, kedy je súd povinný nadáciu zrušiť a § 15 ods. 2 zák. č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, kedy súd môže ale nemusí nadáciu zrušiť. Z toho správne vyvodil, že v prípade porušenia povinností uvedených v § 15 ods. 1 zák. č. 34/2002 Z.z. o nadáciách je súd povinný nadáciu zrušiť a ak sa nadácia dopustí iného závažného porušenia zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách alebo opakovane poruší jeho ustanovenia (§ 15 ods. 2 zák. č. 34/2002 Z.z. o nadáciách) má súd možnosť prihliadať na okolnosti, ktoré mali vplyv na porušenie povinností zo strany nadácie. Svoje rozhodnutie krajský súd správne oprel aj o definíciu nadácie a výklad jej povinností keď uviedol: „Pre nadácie je charakteristický ich záujem o všeobecne prospešnú činnosť. Ďalším podstatným znakom je právne, účtovné a ekonomické oddelenie jej majetku od majetku zriaďovateľa, čím nadačný majetok získava svoju relatívnu samostatnosť. Takéto osamostatnenie vytvára potenciálne nebezpečenstvo zneužitia, sprenevery alebo iného nežiaduceho nakladania s nadačným majetkom. Dôvodová správa k § 35 tohto zákona, ktorý upravuje povinnosť nadácie vypracovať výročnú správu a náležitosti výročnej správy, uvádza: výročná správa, ako jeden z nástrojov občianskej kontroly nadácií, má byť verejne prístupná, čím sa umožní väčšia transparentnosť činnosti a hospodárenia nadácií s nadačným majetkom.“ Najvyšší súd uvádza, že je správny názor krajského súdu keď uviedol, že zákonodarca považuje výročnú správu nadácie za dôležitý dokument prípadnej kontroly jej činnosti a jej riadne nepredloženie ani v dodatočne poskytnutej lehote kvalifikuje ako závažné porušenie povinností nadácie, s ktorým ako následok spája jej zrušenie a likvidáciu. Zo spisového materiálu, ako aj z rozhodnutí súdov oboch stupňov je zrejmé, že odporcovi bola zo strany ministerstva vnútra poskytnutá ďalšia dodatočná lehota na

splnenie si svojej povinnosti predložiť výročnú správu, ale ani v tejto dodatočnej lehote si svoju povinnosť predložiť výročnú správu nesplnil.

Zo zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, ako aj z dôvodovej správy k nemu je zrejmé, že nadácie majú pri svojej činnosti povinnosť predkladať ministerstvu vnútra, ako orgánu zabezpečujúcemu dohľad nad nadáciami, výročnú správu o svojej činnosti. V prípade, ak si nadácie túto svoju povinnosť nesplnia má ministerstvo vnútra, ako orgán dohľadu nad činnosťou nadácií, možnosť podať návrh na zrušenie nadácie súdom. Účelom zákona bolo zabezpečiť transparentnosť pri činnosti nadácií a táto požiadavka bola zo strany zákonodarcu považovaná za tak významnú, že nesplnenie si povinnosti predložiť výročnú správu zo strany nadácie sankcionoval, za splnenia zákonom vymedzeným predpokladov, postupom správneho orgánu a súdu vedúcim k jej zrušeniu a likvidácii. Z uvedeného je zrejmé, že pri konkrétnom znení zákona č. 34/2002 Z.z. o nadáciách sám zákonodarca vymedzil prípady, v ktorých je súd oprávnený skúmať dôvody resp. okolnosti nesplnenia povinnosti zo strany nadácie a rovnako aj prípady, kedy súd tieto okolnosti nie je oprávnený skúmať. Uvedené napokon logicky vyplýva zo znenia § 15 ods. 1 a 2 zák. č. 34/2002 Z.z. o nadáciách, čo správne vo svojom rozhodnutí vymedzil aj odvolací súd. V danom prípade tak zákonodarca priamo v zákone vymedzil možnosti súdneho prieskumu.

Z uvedeného vyplýva, že pri posudzovaní splnenia podmienok pre zrušenie nadácie a jej likvidáciu súd nie je absolútne viazaný len doslovným znením zákona. Súd sa môže od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Pri svojom rozhodovaní sa však súd musí vyvarovať svojvôli a musí svoju právnu interpretáciu založiť na racionálnej argumentácii. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. Ak však zákonodarca priamo vymedzil prípady, v ktorých je súd oprávnený skúmať dôvody resp. okolnosti, ktoré majú za následok zrušenie a likvidáciu nadácie a rovnako vymedzil aj prípady, kedy súd tieto dôvody resp. okolnosti nie je oprávnený skúmať, je takýmto zákonným vymedzením súd viazaný.

K námietke dovolateľa, v ktorej poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07 dovolací súd uvádza, že arbitrárnosť (svojvôľu) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné konštatovať v prípade, ak by sa tento odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam

(I. ÚS 115/2002, I. ÚS 12/2005, I. ÚS 352/2006). Z rozsudku krajského súdu je však zrejmé, že sa dôsledne zaoberal účelom a významom zákonných ustanovení a jeho rozhodnutie je správne a náležite odôvodnené.

Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie podané odporcom nebolo dôvodné, a právny záver vyslovený odvolacím súdom v dovolaní pripustenej otázke, ktorá sa týkala predmetu konania bol správny, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

ROZHODNUTIE č. 15

Splnenie protiprávneho pokynu zamestnávateľa nie je okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť konania zamestnanca a v individuálnych prípadoch môže zakladať spoluzodpovednosť zamestnávateľa na vzniknutej škode (§ 187 ods. 1 Zák. práce).

Vedomosť zamestnanca o protiprávnosti pokynu zamestnávateľa je relevantná iba z hľadiska posúdenia povahy jeho zavinenia.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2017 sp. zn. 6 Cdo 138/2016)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Pezinok rozsudkom z 18.februára 2013 č.k. 6C/3/2011-77 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému náhrady škody podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce vzniknutej mu zaplatením správneho poplatku v sume 2.784 eur v zmysle rozhodnutia Krajského úradu pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie Bratislava zo 4.5.2010 za vykonanie nadmernej prepravy bez povolenia príslušného cestného správneho orgánu. Vychádzal zo zistenia, že žalobca uzavrel so žalovaným pracovnú zmluvu dňa 2.9.2008, podľa ktorej žalovaný vykonával druh práce vodiča nákladného vozidla, že žalovaný v rámci plnenia pracovných povinností prevzal dňa 16.2.2010 od dodávateľa 25,5 tony netto drveného kameniva pre odberateľa I., s.r.o. P. a že v tento deň bolo vykonané Slovenskou správou ciest v úseku Senec - Sládkovičovo kontrolné meranie vozidla, ktoré viedol ako vodič žalovaný a bolo zistené preťaženie skupiny náprav v rozsahu 29,39 % a preťaženie vozidla v rozsahu 18,44 %. V konaní bolo ďalej zistené, že Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie Bratislava vydal dňa 4.5.2010 pod číslom spisu A/2010/01059 rozhodnutie, ktorým dodatočne vyberá od dopravcu M. v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 135/1961 Zb. podľa položky 80 písm. a) bod 2.1 a 2.2 časti VI. Sadzobníka správnych poplatkov zákona č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, správny poplatok zvýšený v zmysle bodu 2. splnomocnenia citovanej položky na trojnásobok určenej sadzby, t.j. vo výške 2.784 eur za vykonanie nadmernej prepravy dňa 16.2.2010 bez povolenia príslušného cestného správneho orgánu a že žalobca správny poplatok v uvedenej sume správnomu orgánu zaplatil. V súvislosti s právnym posúdením veci uviedol, že pre vznik zodpovednosti zamestnanca musia byť splnené všetky zodpovednostné predpoklady, medzi ktoré patrí protiprávny úkon, vznik škody, príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody, zavinenie

zamestnanca, existencia pracovného pomeru, a že ku škode došlo pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s týmto plnením. V zmysle druhej vety citovaného zákonného ustanovenia zamestnávateľ je povinný preukázať nielen vznik škody, protiprávnosť konania zamestnanca, ale aj zavinenie a príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním zamestnanca. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno; žiadnym spôsobom nepreukázal jednoznačné zavinenie žalovaného v súvislosti so vznikom škody a ani jeho protiprávne konanie. Žalobca z vážnych listov, ktoré mal k dispozícii, musel mať vedomosť o množstvách prepravovaného tovaru. Navyše, tvrdenia žalovaného, že žalobcu osobne viackrát informoval o skutočnosti preťaženia vozidla a žalobca napriek tomu trval na tom, aby prepravoval 24 ton, žalobca nerozporoval a ani nepreukázal opak. Jeho žalobu preto ako nedôvodne podanú zamietol. Vec právne posúdil podľa § 420 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Občianskeho zákonníka a podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v konaní úspešnému žalovanému priznal náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 22.októbra 2015 sp. zn. 9Co/301/2013 v spojení s opravným uznesením z 11.februára 2016 na odvolanie žalobcu napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.784 eur ako aj náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia v celkovej sume 1.093,63 eur na účet zástupcu žalobcu, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa zistil skutkový stav veci v dostatočnom rozsahu, ale vec nesprávne právne posúdil. Pri právnom posúdení veci vychádzal z názoru, že pre vznik zodpovednosti zamestnanca za škodu musia byť splnené súčasne všetky zákonné predpoklady vyplývajúce z ustanovenia § 179 Zákonníka práce. Vo vzťahu k zodpovednosti zamestnanca za škodu za protiprávne konanie možno označiť zavinené konanie zamestnanca, ktoré je v rozpore s objektívnym právom, pričom porušenie povinnosti zamestnanca pri plnení pracovných úloh môže vyplývať z porušenia ustanovení Zákonníka práce ako aj ďalších právnych predpisov. Žalovaný v rámci plnenia pracovných úloh dňa 16.2.2010 riadil motorové vozidlo s nadmerným nákladom napriek vedomosti o tejto skutočnosti, čo vyplývalo z Dodacieho listu č. 1154 zo 16.2.2010. Týmto svojim konaním porušil ustanovenie § 51 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke, o čom musel mať vedomosť, vzhľadom na § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov, podľa ktorého o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka. Rovnako musel mať vedomosť o prípustnosti najvyššej hmotnosti motorového vozidla, s ktorým jazdil.

Z uvedených skutočností vyvodil, že žalovaný svojim zavineným konaním pri plnení pracovných povinností spôsobil žalobcovi škodu, spočívajúcu v zaplatení správneho poplatku za vykonanie nadmernej prepravy bez povolenia príslušného cestného správneho orgánu, ktorá je v príčinnej súvislosti s porušením jeho povinnosti. Dospel k právnomu názoru, že boli splnené všetky zákonné predpoklady pre vznik všeobecnej zodpovednosti žalovaného za škodu v zmysle § 179 ods. 1 Zákonníka práce a teda, že žalovaný za škodu spočívajúcu v zaplatení správneho poplatku žalobcom zodpovedá. Napadnutý rozsudok okresného súdu preto podľa § 220 O.s.p. zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 a ods. 2 a § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal 14.februára 2016 dovolanie žalovaný. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok okresného súdu a zaviazá žalobcu na náhradu trov konania. Uviedol, že žalobca bol informovaný na základe vážnych listov, ktoré mu zamestnanci pravidelne odovzdávali, o váhe každej dopravy. Pri odovzdávaní týchto listov viackrát ústne upozorňoval žalobcu na hroziacu škodu v podobe pokuty za preťaženie, na ktoré žalobca nereagoval a naďalej dojednával prepravu väčšieho množstva tovaru než bolo prípustné, a to aj pre ostatných vodičov. Vozidlo bolo teda preťažované pravidelne s plným vedomím žalobcu. On ako zamestnanec podnikol všetky zákonné kroky, aby zabránil vzniku škody, avšak žalobca svojim konaním, keď odmietol prijať opatrenia na predchádzanie škodám, sám zaviniť vznik škody v podobe uloženej pokuty. Odvolací súd preto nedostatočnou aplikáciou ustanovení Zákonníka práce nesprávne právne posúdil jeho zodpovednosť za škodu. Navyše, pri určení rozsahu škody nevzal do úvahy ustanovenie § 186 ods. 2 Zákonníka práce a v rozpore s ním priznal žalobcovi nárok, ktorý niekoľkonásobne presahuje štvornásobok jeho priemerného mesačného zárobku pred vznikom škody.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne správny. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že v konaní preukázal všetky zákonom stanovené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu podľa § 179 Zákonníka práce. Tvrdenia žalovaného, že mu nariadil vykonávať prepravu s nadmernou hmotnosťou považoval za tendenčné a nezakladajúce sa na pravde. V predmetnom obchodnom vzťahu, v ktorom žalovaný realizoval prepravu, bol platený od počtu kilometrov a preto by bolo nelogické nútiť žalovaného vykonávať prepravu s nadmernou hmotnosťou, čím by prichádzal o zisk. Ak by aj tieto tvrdenia žalovaného boli pravdivé, mal takúto prepravu odmietnuť.

V tomto smere poukázal na ustanovenie § 47 ods. 3 písm. a) Zákonníka práce. Ani skutočnosť, že žalovaný po vykonaní prepravy s nadmernou hmotnosťou mu odovzdal vážne listy, nevylučuje jeho zodpovednosť za škodu. Konanie žalovaného nemal možnosť ovplyvniť, lebo nebol pri jednotlivých nákladoch. K námietke o výške škody uviedol, že ku škode došlo minimálne nepriamym úmyslom žalovaného, keď tento vedel že prepravou s nadmernou hmotnosťou poruší zákon a dopúšťa sa priestupku a pre tento prípad bol s tým aj uzrozumený. Odvolací súd rozhodol správne, keď mu priznal náhradu celej výšky skutočnej škody. Žiadal preto, aby dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd funkčne príslušný na prejednanie dovolania (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávneným subjektom zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., a že ide o rozsudok, proti ktorému dovolanie je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal tento rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

7. Žalovaný v dovolaní namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku jeho

(výlučnej) zodpovednosti za škodu a že nesprávne určil aj rozsah náhrady škody, keď na vec neaplikoval ustanovenia § 186 ods. 2 Zákonníka práce. Žalovaný teda napadá správnosť rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

8. Podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Zamestnávateľ je povinný preukázať zamestnancovo zavinenie okrem prípadov uvedených v § 182 a 185.

9. Podľa § 81 písm. c) Zákonníka práce zamestnanec je povinný najmä dodržiavať právne predpisy a ostatné predpisy vzťahujúce sa na prácu ním vykonávanú, ak bol s nimi riadne oboznámený.

10. Podľa § 51 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 8/2009 Z.z.) pri preprave nákladu sa nesmie prekročiť najväčšia prípustná celková hmotnosť vozidla, najväčšia prípustná hmotnosť jazdnej súpravy, najväčšia prípustná celková hmotnosť prípojného vozidla ani najväčšia prípustná hmotnosť pripadajúca na nápravy vozidla.

11. Podľa § 137 ods. 2 písm. e) zákona č. 8/2009 Z.z. porušením pravidiel cestnej premávky závažným spôsobom je použitie vozidla, ktorého najväčšia prípustná celková hmotnosť vozidla, najväčšia prípustná hmotnosť jazdnej súpravy, najväčšia prípustná celková hmotnosť prípojného vozidla alebo najväčšia prípustná hmotnosť pripadajúca na nápravy vozidla je prekročená.

12. Podľa § 8 ods. 5 Zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) cestný správny orgán za nadmernú a nadrozmernú prepravu vykonanú bez povolenia dodatočne vyberie rozhodnutím zvýšený správny poplatok podľa osobitného predpisu (týmto osobitným predpisom je zákon č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch).

13. Nemožno vylúčiť, že aj majetková ujma spočívajúca v zaplatení správneho poplatku zamestnávateľom vybraného cestným správnym orgánom za nadmernú a nadrozmernú prepravu vykonanú bez povolenia, môže byť považovaná za škodu, za ktorú zodpovedá jeho

zamestnanec. Samozrejme, že aj v takomto prípade zamestnanec za škodu zodpovedá len vtedy, ak sú súčasne splnené všetky predpoklady zodpovednosti za škodu vyplývajúce z ustanovenia § 179 Zákonníka práce, a to protiprávny úkon, vznik škody, príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody, zavinenie zamestnanca, existencia pracovného pomeru a že ku škode došlo pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Konajúce súdy preto správne skúmali, či tieto zákonné predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu sú splnené.

14. V zmysle § 81 Zákonníka práce medzi základné povinnosti zamestnanca patrí aj dodržiavanie právnych predpisov vzťahujúcich sa na prácu ním vykonávanú, pričom platí, že zo všeobecne záväznými právnymi predpismi nemusí byť zamestnanec zamestnávateľom oboznámený. Ak zamestnanec vykonáva v pracovnom pomere druh práce vodiča nákladného vozidla (prepravu tovaru podľa objednávok), treba za takýto všeobecne záväzný predpis, ktorý sa vzťahuje na prácu ním vykonávanú, považovať (okrem iného) zákon č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke, ktorý upravuje pravidlá cestnej premávky, práva a povinnosti osôb v súvislosti s cestnou premávkou, pôsobnosť orgánov verejnej správy na úseku organizácie riadenia cestnej premávky, vedenie vozidiel, evidenciu vozidiel a správne delikty za porušenie tohto zákona. Uvedený zákon v ustanovení § 51 ods. 1 zakazuje pri preprave nákladu prekročiť najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť vozidla a aj najväčšiu prípustnú hmotnosť pripadajúcu na nápravy vozidla, pričom porušenie tohto zákazu kvalifikuje ako porušenie pravidiel cestnej premávky závažným spôsobom. Vodič nákladného vozidla vykonávajúci prepravu tovaru je povinný sa pri nakládke zúčastniť a v rámci toho dbať, aby pri preprave nebola ohrozená bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Ak má pri nakladaní tovaru vedomosť o tom, že je prekročená najväčšia prípustná celková hmotnosť vozidla, resp. najväčšia prípustná hmotnosť pripadajúca na nápravy vozidla, nesmie s takýmto vozidlom vykonávať prepravu bez osobitného povolenia. Ak tak urobí pri plnení pracovných povinností, porušuje tým nielen pravidlá cestnej premávky závažným spôsobom, ale aj povinnosť zamestnanca vyplývajúcu pre neho z ustanovenia § 81 písm. c) Zákonníka práce a teda dopúšťa sa zavineného protiprávneho konania. Ak zamestnávateľ v takomto prípade zaplatí na základe rozhodnutia cestného správneho orgánu správny poplatok za vykonanie nadmernej prepravy bez povolenia, môže od zamestnanca, ktorému zveril motorové vozidlo v čase porušenia povinnosti, požadovať odškodnenie podľa § 179 ods. 1 Zákonníka práce.

15. V preskúmvanej veci bolo v konaní preukázané, že v čase vykonania nadmernej

prepravy, t.j. dňa 16.2.2010 žalovaný bol v pracovnom pomere so žalobcom v pozícii vodiča nákladného vozidla, a že v tento deň mu dodávateľ naložil s jeho vedomím v rámci plnenia pracovných úloh na nákladné vozidlo drvené kamenivo o hmotnosti 25,5 tony. Keďže bol oboznámený s tým, aká je povolená prípustná hmotnosť vozidla (16 ton), vedel (mal vedieť), že nákladné vozidlo prekračuje najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť vozidla a že v prípade jeho použitia sa dopúšťa porušenia zákona o cestnej premávke a teda, že koná protiprávne. Ďalej bolo v konaní zistené, že v tento deň bolo vykonané Slovenskou správou ciest v úseku Senec - Sládkovičovo kontrolné meranie vozidla, ktoré viedol ako vodič žalovaný a bolo zistené preťaženie skupiny náprav v rozsahu 29,39 % a preťaženie vozidla v rozsahu 18,44 %, že Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie Bratislava vydal dňa 4.5.2010 pod číslom spisu A/2010/01059 rozhodnutie, ktorým dodatočne vyberá od žalobcu správny poplatok vo výške 2.784 eur za vykonanie nadmernej prepravy dňa 16.2.2010 bez povolenia príslušného cestného správneho orgánu a že žalobca správny poplatok v uvedenej sume správnomu orgánu zaplatil. Z uvedených skutočností nepochybne vyplýva, že žalobcovi vznikla zaplatením správneho poplatku v jeho majetkovej sfére ujma v žalovanej sume, ktorú možno považovať za škodu, že v čase skutku bol žalovaný v pracovnom pomere so žalobcom, že škoda bola spôsobená zavineným protiprávnym konaním žalovaného a že medzi vznikom škody a protiprávnym úkonom žalovaného je priama (bezprostredná) príčinná súvislosť (nebyť vykonania nadmernej prepravy žalovaným, nebolo by vydané cestným správnym orgánom rozhodnutie, ktorým sa vyberá od žalobcu správny poplatok). Aj dovolací súd dospel preto k právnemu názoru, že v danom prípade boli splnené súčasne všetky predpoklady vzniku všeobecnej zodpovednosti žalovaného za škodu vyplývajúce z ustanovenia § 179 ods. 1 Zákonníka práce. Potiaľ možno so závermi odvolacieho súdu súhlasiť.

16. Pri určení rozsahu náhrady škody, sú sudy vždy povinné, vzhľadom na okolnosti každej konkrétnej veci, prihliadnuť tiež na to, či škoda nebola spôsobená aj porušením povinností zamestnávateľa. Z ustanovenia § 187 ods. 1 Zákonníka práce totiž vyplýva, že ak škodu spôsobil porušením povinností aj zamestnávateľ, zamestnanec uhradí pomernú časť škody podľa miery svojho zavinenia.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu v danej veci vyšli za konania najavo také okolnosti, ktoré svedčia o tom, že vznik škody spôsobil aj žalobca porušením povinností a teda, že za škodu v tomto prípade nezodpovedá výlučne žalovaný.

18. Podľa § 6a písm. g) zákona č. 8/2009 Z.z. držiteľ vozidla je povinný zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky podľa tohto zákona, ktoré ustanovujú najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť vozidla, najväčšiu prípustnú hmotnosť jazdnej súpravy, najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť prípojného vozidla alebo najväčšiu prípustnú hmotnosť pripadajúcu na nápravu vozidla podľa § 51.

19. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že povinnosť zabezpečiť, aby boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky, ktoré ustanovujú najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť vozidla resp. najväčšiu prípustnú hmotnosť pripadajúcu na nápravu vozidla, sa ukladá držiteľovi vozidla, ktorým v tomto prípade bol žalobca.

20. V preskúmvanej veci vyšlo v konaní najavo, že žalovaný ako vodič odovzdával žalobcovi v prípade vykonávania prepravy tovaru akým bolo napr. drvené kamenivo tzv. vážne listy, v ktorých bola opakovane uvedená hmotnosť prepravovaného tovaru v rozsahu prekračujúcom najväčšiu prípustnú celkovú hmotnosť nákladného vozidla žalovaného (žalobca pravdivosť týchto tvrdení v priebehu celého konania výslovne nepoprel). To ale znamená, že žalobca mal vedomosť o tom, že u nákladného vozidla žalovaného dochádza k nadmernej preprave, takéto konanie žalovaného prinajmenšom toleroval a neurobil v pozícii zamestnávateľa žiadne relevantné opatrenia k náprave tohto stavu, hoci mu to zákon o cestnej premávke ukladá. Za takéto opatrenie nemožno považovať to, že žalovanému ako vodičovi poskytoval finančnú hotovosť okrem iného aj za účelom zaplatenia pokuty na mieste v prípade, že žalovaný sa dopustí porušenia pravidiel v cestnej premávke. Žalobca si tak neplnil riadne povinnosť držiteľa vozidla vyplývajúcu mu z vyššie citovaného zákonného ustanovenia, pričom porušením tejto povinnosti sa nepochybne podieľal na spôsobení žalovanej škody.

21. Napokon, dovolací súd považuje za potrebné zaujať názor aj k tvrdeniu žalovaného, že nadmernú prepravu vykonával na pokyn žalobcu (žalobca túto skutočnosť od začiatku konania popieral) a preto za vznik škody nezodpovedá. V tejto súvislosti treba uviesť, že Zákonník práce výslovne neupravuje, aké je právne postavenie zamestnanca z hľadiska vzniku jeho pracovnoprávnej zodpovednosti v prípade, že protiprávny pokyn zamestnávateľa (nadriadeného) splní. Podľa dovolacieho súdu aj v takomto prípade je vznik pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnanca viazaný na splnenie všetkých zodpovednostných predpokladov. Musí byť preto splnený aj predpoklad existencie protiprávneho úkonu zamestnanca a existencie jeho zavinenia.

22. I keď zamestnanec má právo vykonanie pokynu vydaného zamestnávateľom v rozpore so zákonom odmietnuť a nesplnenie takéhoto pokynu nie je porušením pracovnej disciplíny, protiprávny pokyn, ktorý zamestnanec splnil, nemožno považovať za okolnosť vylučujúcu protiprávnosť konania tohto zamestnanca. Ak totiž pokyn zamestnávateľa je protiprávny, aj jeho splnenie zo strany zamestnanca je vždy protiprávne. Ak preto sú splnené ostatné zákonné predpoklady zodpovednosti, zamestnanec zodpovedá za svoje konanie urobené na základe protiprávneho pokynu. Keďže aj zamestnávateľ v prípade, že bol ním vydaný pokyn v rozpore s právnymi predpismi, koná protiprávne, je daná jeho spoluzodpovednosť, čo odôvodňuje aplikáciu ustanovenia § 187 ods. 1 Zákonníka práce, kedy zamestnanec hradí len pomernú časť škody podľa miery svojho zavinenia.

23. Pokiaľ ide o zavinenie zamestnanca ako jedného z predpokladov zodpovednosti za škodu, je v takomto prípade rozhodujúce, či zamestnanec o tom, že pokyn bol vydaný v rozpore s právnymi predpismi, má vedomosť alebo nie. Ak zamestnanec vykonávajúci protiprávny pokyn nevie, resp. nemôže vedieť o jeho protiprávnosti, jeho zodpovednosť je vylúčená z dôvodu, že tu chýba zavinenie. V prípade, že zamestnanec splní protiprávny pokyn, hoci vie o jeho protiprávnosti, pôjde zo strany zamestnanca o zavinené konanie spravidla vo forme úmyslu a ak jeho preskúmaním mohol zistiť, že je protiprávny, ale tak neurobil, ide o zavinenie vo forme nedbanlivosti. Možno teda uzavrieť, že zavinené splnenie protiprávneho pokynu zakladá zodpovednosť zamestnanca, ktorý ho vykonal.

24. Z uvedeného je zrejmé, že v základnom konaní vyšli najavo okolnosti, ktoré boli (mohli byť, ak by ich súd považoval za preukázané) pri určení rozsahu náhrady škody podstatné, a s ktorými sa odvolací súd mal zaoberať. Ak tak neurobil a vec z hľadiska ustanovenia § 187 ods. 1 Zákonníka práce neposúdil, hoci to bolo potrebné, chybne aplikoval právo na zistený skutkový stav. Žalovaný dôvodne namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu v spojení s opravným uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C.s.p.); právny názor odvolacieho súdu v tomto rozhodnutí vyslovený je pre odvolací súd záväzný (§ 455 C.s.p.).

ROZHODNUTIE č. 16

V dôsledku akcesorickej povahy spoluvlastníctva pozemku zastavaného bytovým domom, ktoré je nerozlučne spojené s vlastníctvom bytu alebo nebytového priestoru v tomto dome, nemôže byť spoluvlastníctvo pozemku samostatne zaťažené zriadením exekučného záložného práva.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. júna 2017 sp. zn. 6 Cdo 203/2015)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II 13. 4. 2010 sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej vylúčenia svojho spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 62717/2647529 na pozemkoch, zapísaných v katastri nehnuteľností pre kat. úz. X. na liste vlastníctva č. X ako parcela č. 1240/228 – zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 213 m² a parcela č. 1225/81 – ostatné plochy vo výmere 37 m² (ďalej len „pozemky“ alebo „označené pozemky“ alebo „predmetné pozemky“), z exekúcií vedených súdnym exekútorom JUDr. Borisom Sobolovským pod sp. zn. EX 6758/2008, EX 5996/2007, EX 6592/2008, EX 6757/2008, EX 6790/2008, EX 6771/2008, EX 6882/2009, EX 6791/2008 a EX 6794/2008 (ďalej len „označené exekúcie“). Žalobu odôvodnila tým, že menovaný súdny exekútor začal exekúciu predajom nehnuteľností a zriadil exekučné záložné právo na označených pozemkoch vo vlastníctve povinného T. (ďalej „bytové družstvo“) v prospech žalovanej ako oprávnenej. Následne však rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 51C/188/2008-116 z 21. októbra 2009, ktorý nadobudol právoplatnosť 24. novembra 2009, bolo určené, že žalobkyňa je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu na označených pozemkoch patriacich k bytu č. Y, nachádzajúcemu sa na treťom nadzemnom podlaží polyfunkčného domu na R. ulici č. 10 v B., ktorý nadobudla zmluvou o prevode vlastníckeho práva k rozostavanému bytu uzavretou s bytovým družstvom 6. 7. 2005. Vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu je podľa nej takým právom, ktoré nepripúšťa exekúciu na tento podiel a je dôvodom na jeho vylúčenie z exekúcie v zmysle § 55 ods. 1 zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

2. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinstančný súd“) rozsudkom z 20. septembra 2013 č. k. 20C/63/2010-375 žalobu zamietol

a rozhodol aj o povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanej náhradu trov konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že na predmetných pozemkoch bolo zriadené v prospech žalovanej ako oprávnenej exekučné záložné právo, a to predtým, než sa stala žalobkyňa vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu na týchto pozemkoch, preto v zmysle § 169 Exekučného poriadku možno vykonať exekúciu ich predajom aj proti žalobkyni ako ich neskoršej nadobúdateľke (resp. nadobúdateľke spoluvlastníckeho podielu na pozemkoch). Kým totiž exekučné záložné právo bolo zriadené v označených exekúciách s prvým dátumom 17. 3. 2008 a s posledným dátumom 1. 10. 2009, žalobkyňa nadobudla vlastníctvo k spoluvlastníckemu podielu až právoplatnosťou rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 21. 10. 2009 č. k. 51C/188/2008-116, t. j. dňom 24. 11. 2009. V otázke okamihu nadobudnutia vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu žalobkyňou poukázal na právny názor odvolacieho súdu vyslovený v jeho skoršom rozhodnutí v tejto veci, a to v zrušujúcom uznesení z 18. 2. 2013 sp. zn. 6Co/267/2012, v ktorom odvolací súd označenému deklaratórnemu rozsudku okresného súdu o určení vlastníctva pripísal konštitutívne účinky so záverom, že žalobkyňa nadobudla vlastníctvo právoplatnosťou tohto rozsudku. Pokiaľ ide o otázku, či bolo možné zriadiť exekučné záložné právo na pozemkoch bez zriadenia exekučného záložného práva aj na byt vo vlastníctve žalobkyne, hoci išlo o pozemky uvedené v § 23 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“), t. j. o pozemok, na ktorom je bytový dom postavený (ďalej aj „zastavaný pozemok“) a o pozemok patriaci k bytovému domu (ďalej aj „príľahlý pozemok“), uviedol, že jej riešenie, vzhľadom na predmet sporu, nebolo podstatné, že bol viazaný rozhodnutím katastrálneho (správneho) orgánu, ktorým došlo k oddeleniu vlastníctva bytu od vlastníctva predmetných pozemkov (tým, že katastrálny orgán na základe zmluvy o prevode vlastníckeho práva k rozstavanému bytu na žalobkyňu vložil v jej prospech len vlastnícke právo k bytu, nie však aj k pozemkom), a že nebol oprávnený preskúmať zákonnosť exekučných konaní (teda aj zriadenie exekučného záložného práva).

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 19. januára 2015 sp. zn. 6Co/8/2014 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že rozhodol, spoluvlastnícky podiel žalobkyne o veľkosti 62717/2647529 na predmetných pozemkoch sa vylučuje z označených exekúcií. Zároveň rozhodol, že žalobkyni sa nepriznáva náhrada trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že spoluvlastnícke právo k zastavanému a príľahlému pozemku v zmysle § 23 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov je právom akcesorickým k vlastníckemu právu k bytu, že z akcesorickej povahy vyplýva jeho nerozlučnosť,

nerozdeliteľnosť, nezrušiteľnosť a nesamostatnosť, že v dôsledku toho ho nemožno samostatne bez bytu previesť a ani ho založiť, že spoluvlastnícky podiel na zastavanom a príľahlom pozemku vždy sleduje právny osud bytu, a že zákon o vlastníctve bytov v § 25 ods. 1 výslovne zakazuje zriadenie záložného práva k akcesorickým spoluvlastníckym podielom na zastavanom pozemku a príľahlom pozemku bez toho, aby sa súčasne zriadilo záložné právo k bytu. Na rozdiel od prvoinštančného súdu dospel preto k záveru, že predmetné pozemky nemôžu byť samostatne, teda bez bytu vo vlastníctve žalobkyne, exekvované a nemôžu byť samostatne ani zaťažené exekučným záložným právom, a žalobkyňa má k spoluvlastníckemu podielu na týchto pozemkoch právo, ktoré nepripúšťa jeho exekúciu.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol, alebo, aby ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, a to predovšetkým v otázke vecnej aktívnej legitimácie žalobkyne. Uviedla, že žalobkyňa túto legitimáciu nemá, pretože nie je vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu k pozemkom, pretože jej vlastnícke právo nebolo nikdy povolené vkladom do katastra. Rozsudok o určení vlastníckeho práva žalobkyne označila za nezákonný a pre prejednávajúcu vec aj za právne bezvýznamný. Keďže nebola účastníkom konania o určení vlastníckeho práva, nie je tento rozsudok pre ňu záväzný a nemohol z neho vychádzať ani odvolací súd pri rozhodovaní v tejto veci. Poukazovala tiež na to, že pokiaľ nebolo v katastri vložené vlastnícke právo žalobkyne k spoluvlastníckemu podielu, potom, napriek rozhodnutiu katastrálneho orgánu o vklade vlastníckeho práva k bytu, nemohla žalobkyňa nadobudnúť ani vlastnícke právo k bytu, resp. že pokiaľ predbežným opatrením súdu bol vlastníčkovi pozemkov zakázaný ich predaj, potom pri nerozlučnosti vlastníctva bytu a pozemku, nemohol prevádzať ani byt.

5. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

6. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy vyplývajúcej z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho

účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C. s. p. o spravodlivej ochrane porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

7. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná i po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. i nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal tento rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

8. Podľa názoru dovolacieho súdu právny záver odvolacieho súdu o existencii takého práva žalobkyne, ktoré je dôvodom na vylúčenie jej spoluvlastníckeho podielu k pozemkom z označených exekúcií, je správny. Zistený skutkový stav takýto záver umožňoval. Jeho súčasťou boli totiž skutkové zistenia týkajúce sa toho, že žalobkyňa je vlastníčkou bytu, ku ktorému nadobudla vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností dňom 21. 3. 2007, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava II z 21. 10. 2009 č. k. 51C/188/2008-116 bolo deklarované jej vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu k pozemkom majúcim charakter pozemku zastavaného bytovým domom a príľahlého pozemku k bytovému domu, v ktorom sa nachádza byt vo vlastníctve žalobkyne a že spoluvlastnícky podiel k týmto pozemkom nadobudla spolu s nadobudnutím vlastníckeho práva k bytu.

9. Odvolací súd na zistený skutkový stav správne aplikoval § 55 ods. 1 Exekučného poriadku (v znení platnom v čase jeho rozhodovania) ako aj ustanovenia §§ 13, 19, 23 ods. 1 a 25 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov a správne ich aj interpretoval. Jeho právny záver, podľa

ktorého vlastnícke právo žalobkyne k spoluvlastníckemu podielu k pozemkom je takým právom, ktoré vylučuje tento podiel z označených exekúcií, je správny. Dovolací súd sa s odôvodnením právneho záveru odvolacieho súdu stotožňuje a v podrobnostiach naň poukazuje. Len na doplnenie uvádza, že aj keby vlastnícke právo žalobkyne k spoluvlastníckemu podielu k pozemkom bolo sporné, právom vylučujúcim ňou označený spoluvlastnícky podiel k pozemkom, majúcim charakter zastavaného pozemku a príslušného pozemku v zmysle § 23 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov, je bez ďalšieho už i samotné vlastnícke právo žalobkyne k bytu. V zmysle uvedeného ustanovenia je totiž s vlastníckym právom k bytu nerozlučne spojené spoluvlastníctvo k zastavanému pozemku a k príslušnému pozemku a toto akcesorické spoluvlastníctvo, ako správne vyvodil odvolací súd, sleduje právny osud bytu.

10. Zákonom o vlastníctve bytov bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedený pre účely vlastníctva bytov a nebytových priestorov inštitút tzv. akcesorického (vedľajšieho) spoluvlastníctva. Ide o inštitút, kde s vlastníckym právom k jednej veci (bytu alebo nebytového priestoru) je neoddeliteľne funkčne spojené spoluvlastníctvo k ďalšej veci - nehnuteľnosti, a to k spoločným častiam a spoločným zariadeniam domu (ktorý ako predmet právnych vzťahov vznikom vlastníctva bytov a nebytových priestorov nezaniká) a k pozemku (zastavanému i príslušnému), pričom jednotlivé nehnuteľnosti patriace samostatným vlastníkom a nehnuteľnosti v ich spoluvlastníctve vytvárajú účelový celok (bytový dom s bytmi a nebytovými priestormi spolu s pozemkom) a ich samostatné užívanie nie je z povahy veci dosť dobre možné. Základom akcesorického spoluvlastníctva je to, že rozhodujúci je účel jeho využitia, ktorý musí byť zachovaný po celú dobu trvania dôvodu existencie tohto spoluvlastníctva. Základným rysom akcesorického spoluvlastníctva je, že podiel na veci v takomto spoluvlastníctve nemožno prevádzať samostatne, ale len spoločne a neoddeliteľne s tou samostatnou vecou – bytom alebo nebytovým priestorom. Rovnaké pravidlo platí aj pre prechody vlastníckeho práva k veci a tiež pre jej zaťaženie (napr. záložným právom).

11. V súvislosti s dovolacou námietkou žalovanej o neexistencii spoluvlastníckeho práva žalobkyne k pozemkom a o nezáväznosti právoplatného rozsudku o určení jej spoluvlastníctva k pozemkom dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že v zmysle ustanovenia § 159 ods. 2 O. s. p. veta pred bodkočiarkou je potrebné rozlišovať medzi záväznosťou výroku právoplatného rozsudku pre účastníkov a jeho záväznosťou pre všetky orgány, teda aj pre súdy. Uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku vyjadruje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti rozsudku. Materiálnou právoplatnosťou sa rozumie záväznosť výroku rozsudku

a jeho nezmeniteľnosť. Záväznosť právoplatného rozsudku vyplývajúca z materiálnej právoplatnosti je autoritatívnym prejavom vôle súdu ako štátneho orgánu, ktorým bol vyriešený spor alebo upravené iné práva a povinnosti a ktorým sa musia riadiť tí, ktorým je adresovaný. Ak nie je výrok právoplatného rozsudku subjektívne záväzný pre každého, vzťahujú sa účinky právoplatnosti len na osoby, ktoré boli účastníkmi konania, a na osoby, na ktoré bola zákonom rozšírená záväznosť rozsudku (§ 159a O. s. p.). Pre súdy, správne orgány a iné orgány verejnej moci je výrok právoplatného rozsudku v iných než statusových veciach záväzný len potiaľ, pokiaľ posudzujú (ako predbežnú otázku) medzi účastníkmi, prípadne medzi osobami, na ktoré bola subjektívna záväznosť rozsudku rozšírená, právne vzťahy, ktoré boli právoplatne vyriešené súdnym rozhodnutím. Záväznosť právoplatného rozsudku bráni súdu, aby v následnom (závislom) konaní odchyľne posúdil právny následok, o ktorom už bolo rozhodnuté a ktorý má v prebiehajúcom konaní povahu prejudiciálnej otázky. Uvedené znamená, že pokiaľ právoplatným rozsudkom bola vyriešená otázka vlastníctva spoluvlastníckeho podielu k pozemkom medzi žalobkyňou a povinným (bytovým družstvom), bol tento rozsudok (svojou povahou deklaratórny) pre súdy v tejto veci záväzný. Táto záväznosť sa týkala nielen toho, že vlastníčkou spoluvlastníckeho podielu na pozemkoch je žalobkyňa a nie bytové družstvo, ale aj toho, kedy vlastníctvo k spoluvlastníckemu podielu nadobudla. I keď v rozsudku o určení jej vlastníctva nebol výslovne uvedený deň, kedy vlastníctvo nadobudla, z jeho odôvodnenia bolo zrejmé, že sa tak stalo dňom nadobudnutia vlastníctva k bytu, t. j. dňom 21. 3. 2007.

12. Napokon dovolací súd poznamenáva, že neopodstatnenou bola i námietka dovolateľky, že pokiaľ predbežným opatrením súdu bol vlastníčkovi pozemkov zakázaný ich predaj, potom pri nerozlučnosti vlastníctva bytu a pozemku, nemohol prevádzať ani byt. Ak totiž vlastníčkovi bytového domu s rozostavanými bytmi nebolo zakázané nakladanie s týmto predmetom svojho vlastníctva, bol oprávnený s ním disponovať. Vlastnícke právo je základným právom chráneným čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Jeho obsahom je i základné oprávnenie vlastníka disponovať s predmetom svojho vlastníctva. Ak nie je v tejto dispozícii obmedzený spôsobom vyplývajúcim zo zákona a na základe zákona, platí pre jeho slobodné nakladanie s predmetom vlastníctva čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Zároveň platí, že ak vlastníč bytu, resp. rozostavaného bytu, bol oprávnený previesť vlastnícke právo k nemu, potom pri zákonom stanovenej nerozlučnej spojitosti tohto

vlastníctva so spoluvlastníctvom k pozemku, bol oprávnený a zároveň povinný previesť na nadobúdateľa i spoluvlastníctvo k pozemku. Súdom uložené predbežné opatrenie týkajúce sa zákazu nakladania s pozemkami bolo preto potrebné interpretovať v súlade s uvedeným ústavnými princípmi, t. j. tak, že na prípady dispozície s vlastníckym právom k bytu nedopadalo.

13. Vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom a na dôsledky vyplývajúce z akcesorického spoluvlastníctva sa dovolací súd ďalšími dovolacími námietky nezaoberal, pretože boli pre správne právne posúdenie veci bezvýznamné.

14. So zreteľom na uvedené dovolanie žalovanej smerujúce proti správne mu rozsudku odvolacieho súdu zamietol.

ROZHODNUTIE č. 17

Aj v prípade, ak nárok na náhradu nákladov vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bol spod obžaloby oslobodený alebo trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené, bol uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2016 sp. zn. 6 Cdo 402/2015)

Z o d ô v o d n e n i a :

Žalobou z 11. februára 2010, doručenou Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „súd prvého stupňa“) 15. februára 2010 sa žalobca voči žalovanej domáhal zaplattenia sumy 11.119,96 eura z titulu náhrady škody spôsobenej mu nezákonnými rozhodnutiami. Základ nároku odôvodnil tým, že uzneseniami z 11.11.1997, 3.12.1997, 5.6.1998 a 25.9.1998 vydanými vyšetrovateľom Okresného úradu vyšetrovania PZ Zvolen mu boli vznesené obvinenia pre trestný čin podvodu za skutky (v skratke) „Ľubica“, „Opel Astra“, „Belička“ a „Sporiteľňa“, že trestné stíhanie za skutok „Opel Astra“ bolo voči nemu zastavené ešte v prípravnom konaní (náhradu škody za tento skutok v konaní neuplatňuje) a že rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. júna 2008 sp. zn. 2 T 4/2004 bol spod obžaloby za skutok „Ľubica“ oslobodený, skutok „Belička“ obžalobou kvalifikovaný ako pokračovací trestný čin podvodu bol vo výroku rozsudku vypustený a len za skutok „Sporiteľňa“, bol uznaný vinným a odsúdený. Uznesenia o vznesení obvinenia za skutky „Ľubica“, „Opel Astra“ a „Belička“ boli nezákonné a je teda daná zodpovednosť žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi týmito nezákonnými rozhodnutiami podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Vznik škody preukazoval tým, že na ochranu svojich práv uzatvoril 6. júla 1998 mandátnu zmluvu s advokátom JUDr. X.Y., ktorej súčasťou bola aj dohoda o odmene v sume 250.000 Sk (8.298,48 eura) za poskytnutú obhajobu v prípravnom konaní a v sume 250.000 Sk (8.298,48 eura) za obhajobu v konaní pred súdom. Z celkovo vynaloženej sumy 547.500 Sk (18.173,67 eura) zaplatenej advokátovi si uplatnil škodu len vo výške 335.000 Sk (11.119,96 eura), ktorá pozostávala zo sumy 90.000 Sk (2.987,45 eura - dve štvrtiny sumy vynaloženej na obhajobu do

30. novembra 2002) a zo sumy 245.000 Sk (8.132,51 eura - dve tretiny zo sumy 367.500 Sk vynaloženej na obhajobu po 30. novembri 2002, nakoľko pri dvoch skutkoch bol spod obžaloby oslobodený) a žiadal priznať aj úrok z omeškania vo výške 9 % z uplatnenej sumy od 19. 1. 2010 (deň po dni doručenia prípisu Ministerstva vnútra SR žalobcovi, ktorým mu oznámilo, že jeho žiadosti nevyhovuje).

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 22. februára 2011 č. k. 9 C 22/2010-274 (v poradí druhým) tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 1.600,17 eura spolu s príslušným úrokom z omeškania, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že základ nároku žalobcu na náhradu škody voči žalovanej je v predmetnej veci daný, pretože žalobca, proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, resp. bol spod obžaloby oslobodený, má zásadne právo na náhradu škody spočívajúcu vo vynaložených nákladoch na svoju obhajobu. Pokiaľ ide o výšku škody, vychádzal z právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v jeho zrušujúcom uznesení a určil ju podľa príslušných ustanovení vyhlášok upravujúcich tarifnú odmenu za úkony právnej služby, a to za štyridsaťpäť úkonov právnej služby obhajcu žalobcu v dobe od 24. novembra 1997 do 29. septembra 2009 v celkovej sume 2.133,56 eura, ktorú následne krátil o jednu štvrtinu, čo zodpovedá sume 1.600,17 eura, na ktorú žalovanú zaviazal. V otázke vzniku omeškania sa riadil právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v zrušujúcom uznesení a priznal žalobcovi úrok z omeškania od 23.3.2010.

Odvolací súd vo veci rozhodol, a to rozsudkom z 12. decembra 2013 sp. zn. 16 Co 196/2013 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 8.745,24 eura spolu s úrokom z omeškania, konanie o zaplatenie sumy 774,52 eura zastavil, a zároveň rozhodol o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vec bolo potrebné posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb., keďže obžaloba na žalobcu bola podaná pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (§ 27 ods. 2 uvedeného zákona – ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). Vychádzal z právneho názoru, že právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia podľa zákona č. 58/1969 Zb. má zásadne aj ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, pričom za škodu treba považovať aj náklady vynaložené poškodeným na trovy obhajoby. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že vyšetrovateľom Okresného úradu vyšetrovania PZ Zvolen boli vydané vo vzťahu k žalobcovi nezákonné rozhodnutia o vznesení obvinenia (uznesenia z 11.11.1997 a z 5.6.1998), keďže

rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. júna 2008 sp. zn. 2 T 4/2004 žalobca bol spod obžaloby za skutok „Lubica“ a skutok „Belička“ oslobodený, že žalobca na základe mandátnej zmluvy zo 6.7.1998 uzavretej s advokátom JUDr. X.Y. uhradil postupne advokátovi dohodnutú paušálnu odmenu za úkony obhajoby v trestnom konaní, čím došlo k zníženiu jeho majetku v priamej príčinnej súvislosti s konaním štátneho orgánu. Boli teda naplnené zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa § 1 a § 4 zákona č. 58/1969 Zb. V súvislosti s výškou škody uviedol, že v konaní nebola spochybnená výška dohodnutej odmeny medzi žalobcom a advokátom v trestnom konaní, preukázanie jej vyplatenia a ani skutočnosť, že dohoda o odmene (mandátna zmluva) mala základ v platnej právnej úprave. Nebol namietaný, a ani súdom zistený, rozpor dohodnutej paušálnej odmeny s dobrými mravmi a bolo nesporné aj určenie pomeru, v akom sa žalobca spolupodieľal na škode, ktorá mu vznikla. Pojem škody, rozsah jej náhrady a otázku spoluzavinenia treba posudzovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa uhrádza skutočná škoda, t.j. majetková ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá spočíva v zmenšení jeho majetku. Z tohto zákonného ustanovenia a ani zo zákona č. 58/1969 Zb. nevyplýva, že by rozsah náhrady škody spočívajúci v nákladoch na odmenu vyplatenú obvineným advokátovi v trestnom konaní mal byť obmedzený procesnými predpismi (advokátskou tarifou) a teda, že by poškodenému nebolo možné priznať vynaložené náklady v rozsahu zmluvnej odmeny určenej paušálnou sumou. Právna úprava platná v čase uzatvorenia mandátnej zmluvy zo 6.7.1998 totiž umožňovala účastníkovi konania platne dohodnúť zmluvnú odmenu aj touto formou. Poukázal pritom na rozhodovacu prax súdov v obdobných veciach vedených proti Slovenskej republike. Námietku žalovanej v tom smere, že tretia osoba (štát) nijakým spôsobom nemohla ovplyvniť obsah zmluvy o odmene advokáta a klienta, považoval za právne bezvýznamnú, lebo nemá základ v predpisoch hmotného práva. Podľa odvolacieho súdu žalobca uplatnil náhradu škod vo výške, ktorá zodpovedala vyplatenej zmluvnej odmene za obhajobu a to v pomere, v akom bola jeho trestná zodpovednosť zistená v trestnom konaní. Išlo preto o uplatnenie skutočnej škody v zmysle § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nakoľko predmetom konania sa stala suma 9.519,76 eura (11.119,93 eura – 1.600,17 eura) a žalobca vzal svoj návrh v časti prevyšujúcej sumu 8.745,24 eura späť, odvolací súd zmenil podľa § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 8.745,24 eura spolu s úrokom z omeškania a konanie o zaplatenie sumy 774,52 eura s príslušenstvom zastavil. Právne vec posúdil podľa § 1 ods. 1 a ods. 2, § 20 zákona č. 58/1969 Zb., § 441 a § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 19 ods. 1 zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii, § 5 ods. 1 písm. b/, § 8 ods. 1 a ods. 2, a § 19

ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na ustanovenie 142 ods. 2 O.s.p.

Predmetný rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním. Dovolanie odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). V dovolaní uviedla, že zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravuje, že by pod jeho režim spadal aj nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v trestnom konaní v prípade, že obvinený bol spod obžaloby oslobodený. Že tomu tak je, bolo vyvedené len extenzívnym výkladom a preto pochopiteľne neexistuje ani zákonné ustanovenie, ktoré by priamo obmedzovalo určenie rozsahu tejto škody tarifnou odmenou advokáta. Pri určovaní výšky tejto škody treba však vychádzať zo zásady, že zmluvné právo a teda aj mandátna zmluva uzavretá podľa § 566 a nasl. Obchodného zákonníka, zaväzuje len zmluvné strany a nie aj toho, kto nie je účastníkom zmluvy a zo zásady uplatňovanej pri náhrade trov konania, podľa ktorej pri určovaní trov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inému subjektu, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o základnej sadzbe tarifnej odmeny (§ 22 vyhlášky č. 240/1990 Zb.). Poukázala pritom na rozdiel medzi zmluvne dohodnutou výškou nákladov právneho zastúpenia a súdom priznávanou výškou trov právneho zastúpenia. Analogicky je potom potrebné pristúpiť aj k určeniu výšky škody, ktorá mala v trestnom konaní vzniknúť žalobcovi z titulu náhrady trov obhajoby. V opačnom prípade, by štát musel nahrádzať akúkoľvek neúmerne vysokú sumu dohodnutú medzi obvineným a advokátom vo forme zmluvnej odmeny. Zmluvná odmena presahujúca odmenu tarifnú má potom zaťažovať žalobcu, ktorý si ju v mandátnej zmluve dohodol, a nie žalovanú, ktorá ani nebola účastníkom zmluvného vzťahu medzi žalobcom a jeho obhajcom. Bola toho názoru, že skutočná škoda, ktorá žalobcovi v súvislosti s trovami obhajoby vznikla, musí byť vyjadrená hodnotou objektívnou, ktorou je jedine vyhláškou upravená tarifná odmena. Svoju argumentáciu podporila aj poukazom na v súčasnosti platné znenie zákona č. 514/2003 Z. z.. Žalovaná ďalej spochybnila aj preukázanie výšky škody predloženými fotokópiami pokladničných dokladov, ktoré považovala za nedostatočné. Napokon poukázala aj na to, že súd mal podľa § 450 Občianskeho zákonníka uplatňovanú náhradu škody primerane znížiť, prípadne sa zaoberať tým, či uplatnená náhrada škody nie je v rozpore s dobrými mravmi. Navrhla preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť, a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, práve naopak, rieši stabilne a predvídateľne otázku zmluvnej odmeny obhajoby v prípadoch uplatňovania náhrady škody voči štátu z titulu nezákonného rozhodovania v trestných veciach. Upriamil pozornosť na to, že analógia, na ktorú odkázala žalovaná je neprípustná, pretože odvolací súd mal k dispozícii priamu a dostatočnú právnu úpravu. Rovnako neobstoí ani odkaz žalovanej na zákon č. 514/2003 Z. z., keďže vec mala byť a aj bola posúdená podľa zákona č. 58/1969 Zb.. Navrhol preto, aby dovolací súd dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je podané opodstatnene.

Žalovaná v dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke rozsahu náhrady škody spočívajúcej v nákladoch vynaložených poškodeným (obvineným) na obhajobu v trestnom konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., keď dospel k nesprávne právnomu názoru, že v takomto prípade sa uhrádza skutočná škoda v rozsahu podľa zmluvnej odmeny (paušálnej odmeny) dohodnutej medzi advokátom a jeho klientom a nie v rozsahu mimozmluvnej odmeny (tarifnej odmeny podľa vyhlášky č. 240/1990 Zb.). Žalovaná vymedzila teda predmet preskúmania dovolacím súdom na právnu otázku, či v tomto špecifickom prípade náhrady škody, za ktorú štát zodpovedá podľa zákona č. 58/1969 Zb., skutočná škoda zodpovedá rozsahu vynaložených nákladov na trovy obhajoby bez obmedzenia alebo či pod skutočnou škodou treba v takomto prípade rozumieť účelne vynaložené náklady, za ktoré treba považovať náklady vo výške odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní určenej podľa ustanovení vyhlášky č. 240/1990 Zb. o tarifnej odmene.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (ďalej len "štátny orgán"). Štát zodpovedá taktiež za škodu spôsobenú nezákonným

rozhodnutím orgánu spoločenskej organizácie vydaným pri plnení úloh štátneho orgánu, ktoré na túto organizáciu prešli; podľa odseku 2 zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

Podľa § 20 zákona č. 58/1969 Zb. pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa právne vzťahy upravené v tomto zákone Občianskym zákonníkom.

Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

Podľa § 442 ods. 3 OZ škoda sa uhrádza v peniazoch; ak však o to poškodený požiada a ak je to možné a účelné, uhrádza sa škoda uvedením do predošlého stavu.

Podľa § 2 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej aj „vyhláška“) pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci sa môže advokát dohodnúť s klientom na druhu zmluvnej odmeny.

Podľa § 5 ods. 1 vyhlášky zmluvná odmena sa určuje

a) podľa počtu hodín účelne využitých na vybavenie veci a hodinovej sadzby (hodinová odmena)

b) paušálnou sumou (paušálna odmena),

c) podielom na hodnote veci (podielová odmena).

Podľa § 8 ods. 2 vyhlášky výška paušálnej odmeny sa určí s prihliadnutím na predpokladanú vecnú a časovú náročnosť práce a na základnú sadzbu hodinovej odmeny.

Podľa § 22 ods. 1 vyhlášky pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene (§ 12 a nasl.); ustanovenie § 17 ods. 1 prvá veta sa nepoužije. Na to je advokát povinný upozorniť klienta, ak jedná s ním o zmluvnej odmene.

Podľa § 22 ods. 2 vyhlášky ustanovenie odseku 1 prvá veta sa vzťahuje i na výšku odmeny advokáta ustanoveného prokurátorom alebo súdom.

V preskúmvanej veci odvolací súd dospel k správne mu záveru, že danú vec bolo potrebné aj za súčasného stavu posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb., keďže rozhodnutia, ktorými bola spôsobená škoda (uznesenia o vznesení obvinenia z 11.11.1997 a z 5.6.1998) boli vydané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., t.j. pred 1.júlom 2004 (§ 27

ods. 2 citovaného zákona). Za správny treba považovať aj právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania, ak došlo k oslobodeniu obvineného spod obžaloby, sa posudzuje podľa zákona č. 58/1969 Zb. ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Odvolací súd dospel na základe vykonaného dokazovania k správne mu záveru, podľa ktorého boli splnené všetky zákonné predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu vyplývajúce z citovaného zákona a teda, že základ nároku žalobcu na náhradu škody je v predmetnej veci daný. Odvolací súd vychádzal správne z úsudku, že zákon č. 58/1969 Zb. nepodáva definíciu pojmu škody, neupravuje rozsah jej náhrady a ani spoluzavinenie poškodeného a preto v súlade s ustanovením § 20 citovaného zákona treba na právne vzťahy v tomto smere aplikovať príslušné ustanovenia všeobecnej úpravy obsiahnuté v Občianskom zákonníku (§ 442 a § 441 OZ). V dôvodoch jeho rozhodnutia sa správne uvádza aj to, že sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo a že škodou sa rozumie ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného spočívajúca v zmenšení jeho majetku a je objektívne vyjadrená peniazmi a napravitel'ná poskytnutím peňažného plnenia. Potiaľ možno s rozhodnutím odvolacieho súdu súhlasiť.

V otázke rozsahu náhrady škody sa dovolací súd s právnym názorom prijatým odvolacím súdom nestotožňuje.

V zmysle ustálenej judikatúry prijatej pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z.z., t.j. pred 1. júlom 2004 platí, že právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa ustanovenia § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne aj ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, pričom do tohto nároku možno pojať aj náklady vynaložené obvineným na trovy obhajoby, a to bez zreteľa na to, či mu bol obhajca ustanovený alebo si ho zvolil sám. Súdna prax prijala tieto závery vychádzajúc zo zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. a dospela k nim za pomoci systematického a logického výkladu ustanovenia § 4 ods. 1 citovaného zákona (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28.6.1993 sp. zn. 1 Cdo 53/93, uverejnený v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky, pod číslom 70, ročník 1994). Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, spočívajúci v nákladoch vynaložených poškodeným (obvineným) na trovy obhajoby za účelom zrušenia alebo zmeny nezákonného rozhodnutia, nie je teda priamo upravený v zákone č. 58/1969 Zb. Ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu, kedy treba samostatne posudzovať aj otázku rozsahu jej náhrady.

Poškodený uplatňuje prostredníctvom tohto nároku voči štátu náhradu spravidla zmluvnej odmeny poskytnutú advokátovi za zastupovanie v trestnom konaní. Odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát, je nepochybne hotovým výdavkom, v tomto prípade obvineného, ktorý patrí medzi základné druhy trov konania. Štát tu teda uhradza poškodenému vo forme náhrady škody v podstate trovy konania, ktoré mu vznikli v trestnom konaní spojené so zvolením obhajcu.

Dovolací súd dospieva preto k záveru, že z hľadiska, a to treba zdôrazniť, rozsahu náhrady škody, treba primerane použiť aj všeobecné zásady charakteristické pre právnu úpravu týkajúcu sa trov konania (napriek tomu, že trovy konania upravujú procesné predpisy povahy verejnoprávnej a právna úprava zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu má základ v hmotnoprávnej úprave súkromnej povahy). Ide predovšetkým o zásadu, podľa ktorej každý účastník platí trovy konania, ktoré vznikajú jemu osobne a trovy svojho zástupcu. Táto zásada sa v trestnom konaní prejavuje v tom, že obvinený znáša vlastné trovy a výdavky spojené so zvolením obhajcu, včítane odmeny dohodnutej medzi ním a advokátom (§ 553 ods. 1 Trestného poriadku). V súvislosti s náhradou trov konania ide o zásadu, že sa priznáva len náhrada trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Z uvedeného pravidla vyplýva, že sa uhradzujú len účelne, či dôvodne vynaložené náklady v konaní a teda nie všetky náklady, ktoré účastník v konaní vynaložil; pritom záleží na účastníkovi samotnom, aké finančné prostriedky na svoju obranu v súdnom konaní vynaloží. V súvislosti s odmenou za zastupovanie advokátom platí, že aj v prípade, ak sa klient s advokátom dohodne na zmluvnej odmene, pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene (§ 22 ods. 1 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a vyhlášky č. 163/2002 Z.z., obdobne § 18 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z.).

Podľa dovolacieho súdu v súlade s uvedenými zásadami niet dôvodu, aby štát uhradzal poškodenému v tomto špecifickom prípade náhrady škody všetky náklady, ktoré vynaložil v trestnom konaní na svoju obhajobu. Obsah základného práva obvineného na právnu pomoc pri obhajobe v trestnom konaní spočívajúci v možnosti zvoliť si obhajcu, nemôže byť z hľadiska rozsahu nároku na náhradu škody proti štátu neobmedzený. Bolo by popretím základných predpokladov pre náhradu škody, aby štát hradil aj náklady spojené so zastúpením, ktoré boli poškodeným vynaložené bezúčelne. Treba preto uplatniť obmedzenie v tom zmysle,

že pre účely náhrady škody sa musí jednať o náklady na obhajobu vynaložené účelne. Prijatý záver však žiadnym spôsobom neobmedzuje právo obvineného zvoliť si pre svoju obhajobu v trestnom konaní obhajcu, ale sa iba limituje právo poškodeného na náhradu účelne vynaložených nákladov v konaní. Túto požiadavku treba považovať za legítimnú, lebo niet dôvodu pre to, aby ktokoľvek hradil náklady na odstránenie vadného stavu (v tomto prípade zrušenie nezákonného rozhodnutia), ktoré neboli vynaložené dôvodne.

Účelnosť vynaložených nákladov na trovy obhajoby znamená aj to, že štát nie je povinný znášať náklady v podobe neprimerane dohodnutých zmluvných odmien medzi advokátom a poškodeným, ktoré niekoľko násobne prevyšujú odmenu mimozmluvnú (tak je tomu aj v predmetnej veci). Východiskom, čo treba považovať za účelne vynaložené náklady na trovy obhajoby, môže byť už zmienené pravidlo, podľa ktorého pri určení nákladov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej či právnickej osobe, sa výška odmeny advokáta určí podľa ustanovení vyhlášky o tarifnej odmene. Podľa dovolacieho súdu niet dôvodu, aby sa toto pravidlo neuplatnilo aj pri určení rozsahu náhrady škody spočívajúcej v trovách obhajoby, ktorá náhrada sa priznáva proti štátu, keďže jeho použitím sa objektívne vyjadruje odmena za zastupovanie, ak zástupcom je advokát. Tarifná odmena advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní sa totiž stanovuje podľa toho, či ide o obhajobu v trestnom konaní alebo o zastupovanie v konaní o priestupkoch, a podľa počtu úkonov právnej pomoci (služby) odstupňovaných podľa hornej hranice trestnej sadzby. Ide o kritériá, ktoré sú jasne určené, ktoré sú merateľné a predvídateľné. Určenie rozsahu náhrady škody podľa uvedených kritérií nepochybne prispieva aj k právnej istote účastníkov tohto právneho vzťahu. Pre účely náhrady škody treba preto za účelne vynaložené náklady poškodeným na zaplatenie odmeny advokátovi na obhajobu považovať náklady v rozsahu tarifnej odmeny.

V tejto súvislosti dovolací súd zdôrazňuje, že nijako nespochybňuje právo advokáta a jeho klienta dohodnúť v zmluve o poskytnutí právnych služieb zmluvnú odmenu, ktorá môže byť vyššia, než je tarifná odmena. Tu sa iba zohľadňuje, že štát nemusí úhradu zvýšených nákladov vynaložených poškodeným znášať.

Napokon treba poznamenať, že ani výška paušálnej odmeny nebola v zmysle vyhlášky č. 240/1990 Zb. neobmedzená, ale ju bolo možné určiť s prihliadnutím na predpokladanú vecnú a časovú náročnosť práce a na základnú sadzbu hodinovej odmeny (§ 8 ods. 2 citovanej vyhlášky).

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k právnomu názoru, podľa ktorého pre účely náhrady škody spočívajúcej v nákladoch vynaložených poškodeným (obvineným) na obhajobu v trestnom konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., treba skutočnú škodu interpretovať v zmysle účelne vynaložených nákladov, za ktoré treba považovať náklady vo výške odmeny advokáta za zastupovanie klienta v trestnom konaní určenej podľa ustanovení zvláštného právneho predpisu o tarifnej odmene.

Na podporu tohto právneho názoru treba uviesť, že aj súčasné znenie zákona č. 514/2003 Z. z., ktorým bol zrušený zákon č. 58/1969 Zb. stanovuje, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania vzniknutých poškodenému v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a že účelne vynaložené hotové výdavky a odmena za zastupovanie sa určia ako tarifná odmena advokáta.

Ak preto v preskúmvanej veci odvolací súd vyhovel žalobe a priznal žalobcovi náhradu škody v rozsahu podľa zmluvnej odmeny (paušálnej odmeny) dohodnutej medzi advokátom a jeho klientom, rozhodol nesprávne na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaná preto dôvodne namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou uvedenou v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu okrem výroku o zastavení konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.); právny názor dovolacieho súdu v tomto rozhodnutí vyslovený je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

ROZHODNUTIE č. 18

Z hľadiska splnenia tzv. ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce (v znení od 1.júla 2003) je významné len to, že zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. Z uvedeného ustanovenia nie je možné vyvodiť, že by bol zamestnávateľ povinný ponúknuť zamestnancovi aj pracovné miesto, ktoré je mimo dohodnutého miesta výkonu práce.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2017 sp.zn. 8Cdo/132/2016,
8Cdo/133/2016)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava IV (súd prvej inštancie) rozsudkom z 22. mája 2013 č.k. 8C/128/2008-521 vyhovel žalobe v časti domáhajúcej sa určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru danej žalobkyni žalovaným 24. júna 2008 pod č. 100-Štrb/269/08 a zamietol žalobu v časti domáhajúcej sa určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru strán zo 7. júla 2008 pod č. 100-Štrb/310/08, ako aj v časti o určenie, že pracovný pomer strán trvá. Rovnako zamietol žalobu v časti o zaplatenie náhrady mzdy a zaplatenia odstupného spolu s príslušenstvom. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Neplatnosť výpovede danej žalobkyni z dôvodu podľa § 63 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce určil súd prvej inštancie vychádzajúc z toho, že žalovaný nesplnil svoju povinnosť podľa § 63 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce ponúknuť žalobkyni iné vhodné pracovné miesto, hoci také voľné pracovné miesto mal na detašovanom pracovisku v Košiciach. Za platné, zákonným požiadavkám po formálnej stránke vyhovujúce považoval ale súd prvej inštancie následné okamžité skončenie pracovného pomeru strán 7. júla 2008. Vykonaným dokazovaním považoval za nepochybne preukázaný aj dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolania obidve sporové strany; žalovaný napadol odvolaním aj uznesenie súdu prvej inštancie zo 16. septembra 2013 č.k. 5C/128/2008-553 o vyrúbení súdneho poplatku za odvolanie.

3. Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom zo 14. januára 2016 sp. zn.

9Co/606/2013, 9Co/607/2013 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o určení neplatnosti výpovede tak, žalobu v tejto časti zamietol. Napadnutý rozsudok „vo zvyšku“ vo veci samej potvrdil a potvrdil aj uznesenie súdu prvej inštancie o súdnom poplatku. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania, a to 99,50 € titulom súdneho poplatku za odvolanie a 1 078, 91 € titulom náhrady trov právneho zastúpenia.

4. Zmenu rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nesprávne vyložil ustanovenie § 63 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce. Na rozdielu o neho totiž dospel k záveru, že uvedené ustanovenie vyžaduje od zamestnávateľa, aby zamestnancovi ponúkol všetky voľné pracovné miesta, ale v mieste, ktoré boli v pracovnej zmluve dohodnuté ako miesto výkonu práce, ktorým miestom ale v prípade žalobkyne bola Bratislava a nie Košice. Preto otázka, či na organizačnej pobočke žalovaného v Košiciach bolo voľné pracovné miesto, nebola podľa odvolacieho súdu významná z hľadiska splnenia ponukovej povinnosti žalovaným. Ak žalobkyňa ako ďalšie voľné pracovné miesto označila pracovné miesto, na ktoré bola potom prijatá Mgr. Petra Gruntová na pozíciu právnik, tak toto miesto v čase dania výpovede (24. júna 2008) ešte neexistovalo. Z rovnakého dôvodu nemohli byť ponúknuté ani pracovné miesta vytvorené po 1. júli 2008 v zmysle príkazu riaditeľky č. 3/2008. V danej veci nešlo podľa odvolacieho súdu ani prípad v zmysle § 61 ods. 3 Zákonníka práce v znení do 31. augusta 2011, t.j. počas troch mesiacov nebolo znovu utvorené zrušené pracovné miesto žalobkyne a nebol naň prijatý nový zamestnanec. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku zmenil tak, že návrh žalobkyne v tejto časti zamietol. Potvrdenie „zvyšku“ rozsudku súdu prvej inštancie vo veci samej odôvodnil odvolací súd tým, že žalobkyňa v odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť záverov súdu prvej inštancie.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu napáda z dôvodu, že *„súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne posúdil vec okamžitého skončenia pracovného pomeru. Následne odvolací súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam vo veci výpovede podľa § 63 ods. 1, písm. b/ Zák. práce a vo veci okamžitého skončenia pracovného pomeru s navrhovateľkou a súčasne rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.“* Žalobkyňa v dovolaní, okrem iného, priznukovala, že *„ani priestorové obmedzenie ponukovej*

povinnosti nemusí nutne viesť k výpovedi. Pokiaľ zamestnávateľ ponúkne prácu mimo miesta výkonu práce a zamestnanec takúto ponuku prijme, dôjde v zmysle § 54 Zákonníka práce k dohode o zmene pracovných podmienok, teda k rovnakému právnomu úkonu, k akému by muselo prísť ak zamestnávateľ - odporca ponúkol navrhovateľke iný druh práce v mieste dohodnutom v pôvodnej pracovnej zmluve ako miesto výkonu práce.“ Žalobkyňa poukázala na aplikačnú prax súdov, ktorá sa zhoduje v tom, že zamestnávateľ má povinnosť ponúknuť zamestnancovi „akékoľvek pracovné miesto“, ktoré je k dispozícii v čase dania výpovede. Pri odôvodňovaní prípustnosti svojho dovolania žalobkyňa citovala ustanovenia § 238 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ale aj ustanovenie § 238 ods. 2 OSP.

6. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací preskúmal vec bez pojednávania a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne v časti napádajúcej výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o určení neplatnosti výpovede z pracovného pomeru tak, že žaloba bola zamietnutá, treba zamietnuť, pretože dovolanie v tejto časti nie je dôvodné, a dovolanie žalobkyne v časti napádajúcej výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktorými bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie „vo zvyšku“ vo veci samej a bolo rozhodnuté o trovách konania, odmietnuť, pretože proti týmto častiam zákon (Občiansky súdny poriadok) dovolanie nepripúšťal.

8. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

9. Zohľadňujúc vzájomnú súvzťažnosť ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok dovolaní podaných do 30. júna 2016, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní, sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od

uvedeného dňa v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikatibilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď tiež závery prijaté v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 36/1995).

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

11. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP).

12. Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažným procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

13. Dovolanie žalobkyne smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu „v plnom rozsahu“ (zrejme okrem výroku o potvrdení uznesenia súdu prvej inštancie o vyrubení súdneho poplatku za odvolanie pre žalovaného, ktorý sa žalobkyne netýka), ktorý rozsudok (vo vzťahu k žalobkyni) má viacero výrokov. Prípustnosť dovolania proti nim posudzoval dovolací súd samostatne a v ďalšom osobitne skúmal prípustnosť a opodstatnenosť dovolania proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ako aj prípustnosť dovolania, pokiaľ smeruje proti potvrdzujúcemu výroku rozhodnutia odvolacieho súdu a výroku o trovách konania.

14. Dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 OSP. Pokiaľ žalobkyňa v dovolaní cituje aj ustanovenie § 238 ods. 2 OSP (str. 2, tretí odsek dovolania), robí tak neopodstatnene, pretože dovolací súd v danej veci ešte nerozhodoval a teda ani nevyslovil vo veci pre súdy nižších

stupňov záväzný právny záver.

15. Dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti zmeňujúcemu výroku vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) – žalobkyňou napadnutý výrok bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

16. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 OSP), aby vždy (teda aj vtedy ak dovolanie bolo prípustné podľa ustanovení § 238 ods. 1, 2 a 3 OSP) aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 OSP.

17. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ OSP výslovne v dovolaní nenamietala a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

18. Pokiaľ žalobkyňa na str. 7, prvý odsek dovolania tvrdí, že porušením práv strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 192/06) môže byť i to, že súd sa nevyrovná argumentačne so skoršími súdnymi rozhodnutiami v obdobnej veci a poukazuje na judikát R 51/1997 („Nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať znamená, že zamestnávateľ nemá pre zamestnanca žiadnu prácu; ide tu teda o absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať.“) dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa nepotreboval vyrovnáť argumentačne s uvedeným judikátom, pretože ten nespochybňuje jeho záver, že ustanovenie § 63 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce vyžaduje síce od zamestnávateľa, aby zamestnancovi ponúkol všetky voľné pracovné miesta, ale *v mieste, ktoré boli v pracovnej zmluve dohodnuté ako miesto výkonu prác* (k posúdeniu tejto právnej otázky pozri body nižšie).

19. Žalobkyňa odôvodňuje svoje dovolanie aj tzv. inou vadou konania. Takáto iná procesná vada, bola významná len vtedy, ak mala za následok neprávne posúdenie veci. Na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 OSP nezakladala zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom bola vecná nesprávnosť, ktorej základom bolo porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

20. Žalobkyňa považuje za inú vadu v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP nesprávne skutkové zistenia odvolacieho súdu (*„... odvolací súd v tejto časti dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam – iné vady ...“*). K tomu dovolací súd uvádza, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 OSP dôvodom dovolania nemohlo byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nebolo „ďalším“ odvolaním, ale bolo mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ OSP) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP) väd. Preto sa dovolaním nebolo možné úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

21. Z obsahu dovolania žalobcu je zrejmé aj jeho námietka, že sudy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania. Dovolací súd poukazuje na to, že ani nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov nebolo uvedené medzi prípustnými dôvodmi dovolania, ktoré boli vymedzené v ustanovení § 241 ods. 1 písm. a/ až c/ OSP. Pre tento záver svedčilo i ustanovenie 243a ods. 2, veda druhá OSP, ktoré upravovalo, že dovolací súd nevykonával dokazovanie. Dokazovanie bolo časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytváral poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Z ustanovenia § 132 OSP vyplývalo, že dôkazy hodnotil súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Pri uplatnení zásady voľného hodnotenia dôkazov súd v zásade nebol obmedzovaný právnymi predpismi, ako mal z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Iba výnimočne zákon súdu ukladal určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 OSP). Ťažisko dokazovania bolo v konaní na súde prvej inštancie; skutkové závery tohto súdu bol oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom mohol vykonávať dokazovanie (§ 213 ods. 3 až 5 OSP). Súd rozhodujúci o dovolaní nepreskúmava správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to už len z toho dôvodu, že v konaní o tomto opravnom prostriedku nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy; na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť dôkazy sám vykonávať (§ 243a ods. 2 veta druhá OSP). Keď dovolací súd nemôže vykonávať dokazovanie, tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil.

22. Keďže dovolací súd nezistil, že by konanie súdov bolo postihnuté vadou podľa

§ 237 ods. 1 OSP alebo tzv. inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci pristúpil k prieskumu správnosti právneho posúdenia veci. Vzhľadom na to, že podľa Občianskeho súdneho poriadku predpokladom dovolacieho prieskumu bola diformita právnych záverov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu a v preskúmvanej veci súdy dospeli k odlišným záverom len v otázke, či žalovaný bol povinný pred výpoveďou splniť aj podmienku jej platnosti uvedenú v § 63 ods. 2 písm. a/ Zákonníka práce ponúknutím voľného pracovného miesta žalobkyni na detašovanom pracovisku v Košiciach, obmedzil sa dovolací súd len na riešenie tejto právnej otázky, pričom dospel k záveru, že odvolací súd túto otázku vyriešil správne.

23. Podľa ustanovenia § 63 ods. 2 Zákonníka práce v znení v čase dania výpovede zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, iba vtedy, a) ak zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. b) zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce alebo sa podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu.

24. Podľa dovolacieho súdu z hľadiska tzv. ponukovej povinnosti zamestnávateľa nie je podstatné, či zamestnávateľ vôbec disponuje voľnými pracovnými miestami, t.j. bez ohľadu na to, kde sú tieto pracovné miesta; z hľadiska splnenia tejto hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede (okrem výpovede pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer) možno považovať za relevantné jedine to, či zamestnávateľ má toto miesto k dispozícii v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. Tomuto záveru nasvedčuje predovšetkým gramatický a sémantický výklad ustanovenia § 63 ods. 2 Zákonníka práce v znení v čase dania výpovede. Z analýzy slov ostatne uvedeného ustanovenia („... v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce ...“) podľa dovolacieho súdu nepochybne vyplýva, že podľa existujúceho (pre zamestnávateľa priaznivejšieho) právneho stavu (do 30. júna 2003 bol zamestnávateľ povinný ponúknuť zamestnancovi nielen pracovné miesto v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, ale aj v mieste jeho bydliska, a to prípadne aj po predchádzajúcej príprave), stačí, ak zamestnávateľ pred uplatnením výpovede ponúkne zamestnancovi prácu v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce

(k splneniu ponukovej povinnosti pozri napr. aj R 51/1975 a vzhľadom na podobnosť právnych úprav možno pripomenúť, že rovnako riešil otázku splnenia ponukovej povinnosti aj Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp.zn.21 Cdo 2521/2000).

25. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa v časti dovolania smerujúcej proti zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu nepodložene uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ OSP. Vzhľadom na to dovolanie žalobkyne v tejto časti zamietol ako neopodstatnené (§ 448 CSP).

26. Dovolanie žalobkyne v časti napádajúcej potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné, pretože ním napadnutú časť rozhodnutia nemá znaky rozsudku uvedeného v ustanoveniach § 238 OSP. Dovolanie žalobkyne teda v zmysle § 238 OSP nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

27. V tejto časti by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 písm. a/ až g/ OSP. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 OSP v časti týkajúcej sa okamžitého skončenia pracovného pomeru výslovne nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

28. V dovolaní tvrdená tzv. iná procesná vada konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ OSP) prípustnosť dovolania v časti napádajúcej potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej nezakladala.

29. Za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v časti týkajúceho sa okamžitého skončenia pracovného pomeru nebolo možné považovať nesprávne právne posúdenie veci; k záveru, že nesprávne právne posúdenie nie je vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. najvyšší súd dospel už dávnejšie vo viacerých rozhodnutiach – viď najmä R 54/2012, ako aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014.

30. Z týchto dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

31. Žalobkyňa napadla dovolaním aj potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti o trovách konania. Žalobkyňou podané dovolanie smeruje v tejto časti proti takej časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorá má procesnú povahu uznesenia. Prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania bola ale vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 OSP, preto sledované účinky dovolania by mohli nastať iba v prípade väd zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP

32. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP v časti dovolania týkajúcej sa trov konania nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

33. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne v časti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré bolo podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 procesne neprípustné, nevyvolalo účinok sledovaný dovolaním (uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu), ktorý by zostal zachovaný aj po tomto dni (§ 470 ods. 2 CSP). Najvyšší súd preto dovolanie v časti týkajúcej sa trov konania odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

ROZHODNUTIE č. 19

O žalobe na určenie neplatnosti uznesení členskej schôdze poľovníckeho združenia sa koná a rozhoduje v civilnom sporovom konaní, na ktoré je v prvej inštancii vecne príslušný okresný súd.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2017 sp. zn. 1 KO 33/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou Okresnému súdu Trnava 30. marca 2017 domáhali určenia neplatnosti uznesení členskej schôdze žalovaného špecifikovaných v petite žaloby pod bodom I. – XIV. a určenia, že žalovaný nezanikol dobrovoľným rozpustením na základe uznesenia členskej schôdze žalovaného z 13. januára 2017.

2. Okresný súd Trnava uznesením z 2. mája 2017, č. k. 11C 35/2017-24, právoplatným 12. mája 2017, postúpil vec Krajskému súdu v Trnave ako súdu vecne a miestne príslušnému na rozhodnutie s poukazom na ustanovenie § 18 ods. 2 vety prvej zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“).

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že medzi subjekty verejnej správy sa zaraďujú aj verejnoprávne korporácie, ktoré sa delia na územné, osobné a reálne. Osobné korporácie spájajú členstvo v nej s oprávnením na výkon regulovaných povolání alebo iných verejnoprávných oprávnení, čo je jednotlivcovi stojacemu mimo uvedený rámec korporácie odopreté. Uvedené členstvo je označované za nútené členstvo, lebo iba členstvo v záujmovom združení, ktoré je síce subjektom súkromného práva, oprávňuje jednotlivca na výkon poľovníctva, ktoré je regulované verejnoprávnymi predpismi. Verejnoprávny charakter vyplýva aj z textu zákona č. 274/2009 Z.z., podľa ktorého je výkon poľovníctva podriadený pod dozor štátnej správy. Poľovnícke združenie je teda záujmová samospráva sui generis a rozhodnutia poľovníckeho združenia podliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, ak ide o rozhodnutia vydané v oblasti verejnej správy a vo verejnom záujme. Dospel tak k záveru, že nie je vecne príslušný na preskúmanie rozhodnutí členskej schôdze, pretože ide o rozhodnutia a postup orgánu záujmovej samosprávy, ktoré sú vydané v oblasti verejnej správy a vo verejnom záujme, nakoľko sa týkajú samotnej existencie žalovaného a preto postúpil vec Krajskému súdu v Trnave ako súdu vecne a miestne príslušnému na prejednanie veci.

4. Krajský súd v Trnave podaním z 21. júna 2017, doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 27. júna 2017, s poukazom na ustanovenie § 18 ods. 4 S.s.p. predložil vec kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Okresným súdom Trnava. S poukazom na § 2, § 3, § 4, § 6, § 7 S.s.p. a zákon č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve namietal, že uznesenia členskej schôdze určenia neplatnosti ktorých sa žalobcovia domáhajú, sú síce rozhodnutiami vydanými vo verejnom záujme, t.j. v oblasti verejnej správy, avšak nie sú realizáciou verejnej moci, ani nesledujú žiaden verejný záujem alebo cieľ, ale riešia sa nimi interné, súkromnoprávne záležitosti združenia, a preto nemôžu podliehať súdnemu prieskumu v správnom súdnictve. Žalobu je preto potrebné preskúmať v občianskoprávnom konaní pred vecne príslušným súdom, ktorým je Okresný súd Trnava.

5. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súd príslušný na rozhodnutie o vecnej príslušnosti (§ 18 ods. 4 a § 8 S.s.p. v spojení s § 11 C.s.p.) po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Trnave s postúpením veci je dôvodný.

6. Predmetom konania je určenie neplatnosti uznesení členskej schôdze poľovníckeho združenia a určenie, že žalovaný nezanikol dobrovoľným rozpustením na základe uznesenia členskej schôdze žalovaného. Konanie začalo na Okresnom súde Trnava 30. marca 2017, t.j. za účinnosti S.s.p.. Súd prvej inštancie mal za to, že ide o vec patriacu do správneho súdnictva, preto ju s odkazom na ustanovenie § 18 ods. 2 S.s.p. postúpil Krajskému súdu v Trnave ako súdu vecne a miestne príslušnému na konanie.

7. Podľa § 8 S.s.p., kompetenčné spory medzi súdmi, ak je sporné, či vec patrí so správneho súdnictva, rozhoduje kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

8. Žalobcovia v žalobe namietajú, že 13. januára 2017 sa uskutočnila členská schôdza ktorá prijala rozhodnutie, ktorým dobrovoľne rozpustila združenie žalovaného, pričom v rozpore s čl. 11 ods. 2 stanov im nebola doručená pozvánka na túto členskú schôdzu na ktorej sa zúčastnili aj osoby, ktoré boli zo združenia už vylúčené, čím došlo k porušeniu ustanovení stanov žalovaného pri postupe zvolania členskej schôdze a pri hlasovaní.

9. Pre určenie vecnej a miestnej príslušnosti je potrebné v prvom rade vyriešiť otázku, či v prejednávanej veci ide o preskúmavanie rozhodnutia v správnom súdnictve alebo o občianskoprávnu žalobu o určenie neplatnosti.

10. Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 274/2009 Z.z.“), na účely tohto zákona sa poľovníckou organizáciou rozumie právnická osoba zriadená podľa tohto zákona, ktorá a/ je organizáciou, ktorá nie je založená na účel dosiahnutia zisku, ktorá združuje občanov Slovenskej republiky, ktorí sú držiteľmi poľovných lístkov, a iné fyzické osoby na účel ochrany a presadzovania oprávnených záujmov svojich členov na úseku poľovníctva, b/ má sídlo na území Slovenskej republiky, c/ je zapísaná v centrálnom registri, ktorý vedie ministerstvo, d/ riadi svoju činnosť stanovami, ktoré musia byť v súlade s týmto zákonom a ostatnými, všeobecne záväznými právnymi predpismi. Podľa ods. 2, poľovnícka organizácia môže mať svoje organizačné zložky, ktoré majú právnu subjektivitu v rozsahu určenom v stanovách poľovníckej organizácie.

11. Podľa § 80 ods. 9 zákona č. 274/2009 Z.z. občianske združenie registrované na výkon práva poľovníctva podľa osobitného predpisu (zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov) je poľovníckou organizáciou podľa tohto zákona.

12. Jednou zo zložiek verejnej správy je aj záujmová samospráva. Medzi záujmovú samosprávu patria najmä rôzne stavovské organizácie, pričom tento okruh nie je definitívny. Organizácie patriace do záujmovej samosprávy sú založené na záujmovom princípe, členstvo v záujmovej korporácii vyžaduje prejav vôle záujemcu o členstvo so splnením ďalších špecifických podmienok. Na základe vyššie uvedenej charakteristiky možno zhodnotiť, že poľovnícke združenie je záujmová samospráva sui generis, a teda rozhodnutia poľovníckeho združenia by mohli za určitých podmienok podliehať súdnemu prieskumu v správnom súdnictve. Tu však nemožno opomenúť nevyhnutnú podmienku, a to, aby išlo o rozhodnutia vydané v oblasti verejnej správy a vo verejnom záujme.

13. Zo skutkových zistení v danom prípade vyplývajúcich z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobcovia žiadali o preskúmanie a zrušenie uznesení (rozhodnutí) členskej schôdze poľovníckeho združenia, ktoré je treba považovať za poľovnícku organizáciu v zmysle § 32

ods. 1 zákona č. 274/2009 Z.z.. Zákon č. 247/2009 Z.z. neupravuje priamo vzťahy medzi členmi poľovníckej organizácie – poľovníckeho združenia, iba všeobecne ustanovuje, že poľovnícka organizácia riadi svoju činnosť stanovami.

14. Podľa § 6 ods. 1 S.s.p. správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Podmienkou na to, aby niektoré rozhodnutia mohli byť preskúmané v rámci správneho súdnictva je tá, aby išlo o rozhodnutie orgánu alebo osoby uvedenej v tomto ustanovení, čo však v prípade rozhodnutia orgánov poľovníckeho združenia v danom prípade nemožno konštatovať. S poukazom na podstatu prejednávanej veci je nesporné, že takéto rozhodnutie je síce rozhodnutím o právach a povinnostiach člena združenia ako fyzickej osoby, ale nie je rozhodnutím vydaným vo verejnom záujme (v oblasti verejnej správy).

15. V prejednávanej veci vystupujú účastníci ako súkromnoprávne subjekty, ktoré rozhodujú na základe stanov združenia v záujmovej oblasti svojich členov, teda iba v oblasti súkromnej a nie v oblasti verejnej. Rozhodnutia nie sú realizáciou verejnej moci, ani nesledujú žiaden verejný záujem alebo cieľ. Ani zákon o poľovníctve ani žiadny iný zákon poľovníckym združeniam nezveril rozhodovaciu právomoc o právach a povinnostiach ich členov práve z dôvodu, že tieto sú internou, súkromnoprávnou záležitosťou združenia. Preto takéto rozhodnutia nemôžu podliehať súdnemu prieskumu v správnom súdnictve v zmysle § 6 ods. 2 S.s.p.. Takémuto prieskumu by podliehali len v prípade, ak by sa týkali oblasti verejnej správy a zákon (nie predpis nižšej právnej sily, alebo ich interný akt) by im v tomto smere zveril právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb.

16. Vzhľadom k tomu, že vzťah poľovníckeho združenia a jeho člena vo veciach týkajúcich sa uplatnenia práv členov združenia, ako je právo zúčastniť sa a hlasovať na členskej schôdzi, je vzťahom súkromnoprávnym a nespadá do oblasti verejnej správy, je treba považovať za právne konformné v predmetnej právnej veci postupovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku a preskúmať napadnuté uznesenia členskej schôdze na základe podanej žaloby v klasickom občianskoprávnom konaní, s poukazom na to, že v prejednávanej veci ide o občianske konanie „sui generis“, v ktorom ustanovenia Správneho súdneho poriadku aplikovať nemožno, pretože uznesenia členskej schôdze bezpochyby nemožno považovať za

rozhodnutia v oblasti verejnej správy.

17. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti kompetenčný senát najvyššieho súdu dospel k záveru, že v zmysle §§ 2, 3 a 6 S.s.p. a § 137 C.s.p. nejde o vec patriacu do správneho súdnictva a podľa § 12 v spojení s §§ 13 a 15 ods. 1 C.s.p. je na konanie v prvej inštancii vecne a miestne príslušný súd uvedený vo výrokovej časti tohto uznesenia.

ROZHODNUTIE č. 20

Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch má povahu peňažného plnenia, a preto sa na ňu vzťahuje tzv. majetkový cenzus vyjadrený obmedzením prípustnosti dovolania podľa § 422 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2017 sp. zn. 2 Cdo 131/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. marca 2012 č. k. 6 C 49/2010-78 vyslovil, že nesprávnym úradným postupom Ministerstva spravodlivosti SR pri vybavovaní sťažnosti žalobkyne z 27. júna 2007, ktorou sa domáhala prešetrenia nečinnosti Ministerstva spravodlivosti SR pri vybavovaní jej sťažnosti na nečinnosť Slovenskej komory exekútorov z 21. februára 2007, bolo porušené právo žalobkyne. Žalobný návrh žalobkyne vo zvyšku zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, že žalobný návrh žalobkyne je čiastočne dôvodný. Uviedol, že pri vybavovaní sťažnosti žalobkyne podanej 21. februára 2007 žalovaná nedodržala zákonnú lehotu na jej vybavenie v zmysle § 13 zákona č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach, keď až 5. februára 2008 oznámila žalobkyni vybavenie sťažnosti na postup súdneho exekútora a až 19. februára 2009 žalobkyňu písomne informovala o postupe pri vybavovaní predmetnej sťažnosti. Z uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že nedodržaním zákonnej lehoty sa žalovaná dopustila nesprávneho úradného postupu podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), na základe čoho vo výroku svojho rozhodnutia vyslovil porušenie práva žalobkyne. Zamietnutie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnenej žalobkyňou podľa § 17 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. odôvodnil neunesením dôkazného bremena žalobkyňou, keď žalobkyňa nepreukázala vznik ujmy a príčinnej súvislosti medzi ujmovou a nesprávnym úradným postupom a neprodukovala v tomto smere žiadne dôkazy. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Rozsudok napadli žalobkyňa a žalovaná odvolaniami.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 24. augusta 2016 sp. zn. 5 Co 299/2012

rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že stranám sporu nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s dôvodmi uvedenými v rozsudku prvoinstančného súdu, ktorým súd prvej inštancie konštatoval porušenie práva žalobkyne a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol a v ktorom dostatočne zodpovedal na v konaní nastolené otázky majúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podstatný význam. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa 29. novembra 2016 dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Namietala, že odvolací súd sa svojím právnym názorom, že nemajetková ujma nevzniká priamo porušením (nemajetkových) práv, ale malo by ísť o akúsi sekundárnu ujmu, ktorej vznik sa musí preukazovať nad rámec porušenia práv, odklonil od právneho názoru, že porušenie práv samo osebe spôsobuje nemajetkovú ujmu (na právach) a teda nárok na peňažnú satisfakciu ako takú sa sekundárne nepreukazuje, ale vyplýva priamo z preukázania porušenia práv. Poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave z 22. júna 2011 sp. zn. 15 Co 39/2011, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Apicella vs. Taliansko (č. sťažnosti 64890/01), nález Ústavného súdu Českej republiky z 21. septembra 2011 sp. zn. I. ÚS 1536/11, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 89/99, sp. zn. III. ÚS 36/07, sp. zn. I. ÚS 393/08, sp. zn. II. ÚS 210/09, sp. zn. I. ÚS 131/08. Poznamenala, že v predmetnej veci predstavovalo podanie sťažnosti výkon práva žalobkyne na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a bolo súčasťou jej obrany pred marením exekúcie zo strany exekútora. Zákonná lehota na vybavenie sťažnosti bola žalovanou prekročená, pričom žalobkyňa k prietahom ani v najmenšom neprispela, naopak snažila sa ich odstrániť urgenciami, sťažnosťami a žiadosťami o prijatie ministrom spravodlivosti. Uviedla, že počas dlhých rokov rozhodovania Ústavný súd Slovenskej republiky vytvoril prostredníctvom stoviek rozhodnutí stabilizovanú judikatúru k otázke prietahov v konaní. Konštatovala, že v jej prípade ide o ujmu na právach, ktorú nemožno nijako odstrániť, iba kompenzovať, pričom žalobkyňa všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy preukázala. K nepriznaniu náhrady trov konania poukázala na judikatúru ústavného súdu, ktorý na účely náhrady trov konania posudzuje úspešnosť ústavnej sťažnosti z hľadiska úspechu argumentov, nie podľa toho, či bolo sťažovateľovi vyhovené vo vzťahu k celému petitu sťažnosti. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa ustanovenia § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranu slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

9. V prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala rozhodnutia, že nesprávnym úradným postupom žalovanej pri vybavovaní sťažnosti bolo porušené právo žalobkyne a tiež náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 514/2003 Z.z. podľa ktorého, uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak (§ 17 ods. 1); v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza

sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak (§ 17 ods. 2); výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení (§ 17 ods. 3); výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu (§ 17 ods. 4). Súd prvej inštancie rozsudkom z 9. marca 2012 č. k. 6 C 49/2010-78 rozhodol, že nesprávnym úradným postupom žalovanej pri vybavovaní sťažnosti bolo porušené právo žalobkyne, žalobu vo zvyšku zamietol (t. j. ohľadom nemajetkovej ujmy v peniazoch - 350 € s príslušenstvom) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Krajský súd rozsudok vo výroku o nemajetkovej ujme v peniazoch a vo výroku o trovách konania napadnutý odvolaním žalobkyne, potvrdil. Stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Dovolateľka napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v celosti.

10. To znamená, že predmetom dovolacieho konania je rozhodnutie odvolacieho súdu a/ o nemajetkovej ujme v peniazoch 350 € s príslušenstvom, b/ rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (o ktorých rozhodol súd prvej inštancie), c/ rozhodnutie o trovách odvolacieho konania.

11. Žalobkyňa podala dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu voči potvrdzujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch a rozhodnutie o trovách konania dôvodiac § 421 ods. 1 CSP. Z obsahu dovolania vyplýva, že namieta odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

12. So zreteľom na ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a/ CSP bolo potrebné vo vzťahu k rozhodnutiu o nepriznaní nároku na nemajetkovú ujmu v peniazoch - 350 € s príslušenstvom - vyriešiť otázku, či prípustnosť dovolania nie je vylúčená výškou peňažného plnenia, o ktorej bolo rozhodnuté odvolacím súdom.

13. Výška minimálnej mzdy v deň podania žaloby (1.6.2010) predstavovala 307,70 €, jej desaťnásobok 3 077 €. Dovolanie žalobkyne smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu (o.

i.) o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy. Na danú vec sa teda vzťahuje ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a/ CSP, ktoré prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP vylučuje. Na základe uplatnenia zásady *ratione valoris* pri obmedzení prípustnosti dovolania platí, že dovolanie nie je prípustné vo veciach, ktorých predmetom je výlučne peňažné plnenie v určitej výške. Tzv. majetkový cenzus predstavuje obmedzenie prípustnosti dovolania pre právne posúdenie (dôvody uvedené v § 421 ods. 1 CSP) na výšku sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho konania. V danej právnej veci je predmetom dovolacieho prieskumu suma 350 € s príslušenstvom, ide teda o tzv. bagateľný spor, pri ktorom je dovolací prieskum v zmysle vyššie uvedeného neprípustný. Pre úplnosť dovolací súd podotýka, že napriek tomu, že v prípade nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv (podobne je to v prípade ochrany osobnosti podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka alebo v prípade bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia), jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Pre povahu nároku je rozhodujúci jeho obsah a nie predmet ochrany. Pre tento nárok sa uplatňuje aj všeobecný právny inštitút premlčania (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 265/2009).

14. Vo vzťahu k dovolaním napadnutej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený výrok súdu prvej inštancie o trovách konania, je dovolanie neprípustné poukazujúc na ustanovenie § 421 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie podľa § 421 ods. 1 neprípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/. V danom prípade odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podľa § 357 písm. m/, t. j. o nároku na náhradu trov konania. Dovolací prieskum rozhodnutia o trovách konania v danom prípade je vylúčený.

15. Dovolateľka taktiež napadla aj výrok odvolacieho súdu, ktorým súd stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 CSP, podľa obsahu dôvod uvedený v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa ustanovení § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie ak to zákon pripúšťa a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách dovolacieho konania nepodlieha dovolaciemu prieskumu podľa

ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pretože nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým by sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie.

16. Najvyšší súd, konštatujúc danosť dôvodov pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. c/ CSP, dovolanie žalobkyne odmietol.

ROZHODNUTIE č. 21

Dovolanie nie je podľa § 420 Civilného sporového poriadku prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého bola podaná nadväzujúca žaloba.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2017 sp. zn. 3 Cdo 157/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobcovia 1/ a 2/ podali 27. mája 2016 na Okresný súd Zvolen (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) žalobu, ktorou sa domáhali určenia, že sú vlastníkami nehnuteľností v katastrálnom území Zvolen špecifikovaných v žalobe a zapísaných na liste vlastníctva č. 3426 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Súčasťou ich žaloby bol návrh, aby súd prvej inštancie nariadil predbežné opatrenie, ktorým do skončenia konania vo veci samej uloží žalovanému povinnosť zdržať sa zmluvného prevodu sporných nehnuteľností kúpnu alebo darovacou zmluvou, ako aj ich zaťaženia záložným právom, zriadenia vecného bremena, prenájmu, výkonu prestavby alebo ich vkladu do obchodnej spoločnosti.

2. Okresný súd Zvolen (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) uznesením z 20. júna 2016 č. k. 12 C 130/2016-90 nariadil predbežné opatrenie, ktorým do skončenia konania vo veci samej uložil žalovanému povinnosť zdržať sa zmluvného prevodu sporných nehnuteľností kúpnu alebo darovacou zmluvou, ako aj ich zaťaženia záložným právom, zriadenia vecného bremena, prenájmu, výkonu prestavby alebo ich vkladu do obchodnej spoločnosti.

3. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj len „odvolací súd“) uznesením z 28. septembra 2016 sp. zn. 15 Co 352/2016 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V odôvodnení poukázal na to, že predbežné opatrenia nariadené pred 1. júlom 2016 sa spravujú ustanoveniami CSP o neodkladných opatreniach (§ 471 ods. 1 CSP). Konštatoval, že právna úprava účinná od uvedeného dňa priniesla významné zmeny týkajúce sa neodkladných opatrení, a to najmä z hľadiska charakteru tohto inštitútu, ním sledovaného účelu, dočasnosti, trvania, zákonných podmienok nariadenia a tiež subjektov, voči ktorým možno uplatniť tento inštitút. Účelom

neodkladných opatrení je upraviť pomery medzi stranami sporu, a to ešte pred rozhodnutím súdu vo veci samej v štádiu pred začatím konania, počas konania, ako aj po jeho skončení, a to vtedy, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery strán, alebo je obava, že bude ohrozená exekúcia. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie a tiež s odôvodnením napadnutého uznesenia (§ 387 ods. 2 CSP). Podľa jeho názoru súd prvej inštancie v danom prípade so zreteľom na predmet konania (určenie vlastníctva sporných nehnuteľností nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky) správne vychádzal z toho, že je daná právomoc tuzemského súdu na konanie (§ 37d písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom). V ďalšom poukázal na to, že návrh na dočasnú úpravu pomerov strán, ktorý podali žalobcovia 1/ a 2/ spolu so žalobou, je v súlade so zákonom a so zreteľom na okolnosti sporu plne dôvodný. Podľa presvedčenia odvolacieho súdu nie je opodstatnená argumentácia žalovaného, že momentálne nevykonáva žiadne úkony smerujúce k predaju sporných nehnuteľností, resp. že v žiadnej forme ich nespeňažuje, nikomu ich neponúka, nerealizuje úkony smerujúce k dražbe a ani žiadnu inú dispozíciu. Podľa názoru odvolacieho súdu je podstatné to, že v čase rozhodovania súdov neexistujú prekážky brániace žalovanému v dispozícii s dotknutými nehnuteľnosťami. So zreteľom na uvedené odvolací súd súhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že je tu bezprostredne hroziace nebezpečenstvo ujmy na právach žalobcov, najmä ak sa v konečnom dôsledku preukáže, že je neplatná kúpna zmluva, ktorou došlo k prevodu vlastníckeho práva sporných nehnuteľností na žalovaného. Odvolací súd v napadnutom uznesení priznal relevanciu okolnostiam, za ktorých bola uzatvorená táto zmluva a uzavrel, že nariadenie neodkladného opatrenia je v danom prípade v plnom súlade s platnou právnou úpravou a existujúcim skutkovým stavom.

4. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie s odôvodnením, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP. K ním namietanej vade zmätočnosti malo dôjsť tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Podľa právneho názoru dovolateľa je v danom prípade napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu „vo veci samej“, čo – ako uviedol – vyplýva z legálnej definície pojmu podania vo veci samej v zmysle § 123 ods. 2 CSP, v ktorom sa uvádza aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Tvrdenú nesprávnosť procesného postupu súdu prvej inštancie konkretizoval tým, že súdy nezohľadnili viaceré aspekty jeho argumentácie, ktoré prezentoval vo vyjadrení k žalobe a návrhu na nariadenie predbežného opatrenia (neodkladného opatrenia). Súd prvej inštancie rozhodol arbitrárne, jednostranne, pričom bez akéhokoľvek

opodstatnenia uprednostnil tvrdenia žalobcov. Nápravu procesných nesprávností súdu prvej inštancie nezjednal v plnom rozsahu ani odvolací súd, ktorý neprihliadol na viaceré odvolacie argumenty (medziiným týkajúce sa právomoci tuzemského súdu, ako aj nedostatku osvedčenia a/ potreby dočasne upraviť pomery procesných strán, b/ bezprostredne hroziacej ujmy a c/ obavy o ohrozenie budúceho výkonu súdneho rozhodnutia). Z týchto dôvodov žalovaný žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmeniť (zamietnuť návrh na nariadenie predbežného opatrenia).

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustný, lebo dovolanie nesmeruje ani proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej (takým je rozhodnutie o neodkladnom opatrení len za predpokladu, že sa ním konzumuje vec sama; o tento prípad tu ale nejde), ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Zotrvávajúc naďalej na názore, že dovolanie nie je podľa uvedeného ustanovenia prípustné, zaujali vo svojom vyjadrení stanovisko aj k otázke preskúmateľnosti napadnutého uznesenia, právomoci súdu na konanie, osvedčenia potreby dočasnej a neodkladnej úpravy pomerov procesných strán a prehliadnutia odvolacej argumentácie žalovaného. Žiadali procesne neprípustné dovolanie odmietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu – ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP.

9.1. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

9.2. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

9.3. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. Najvyšší súd nespochybňuje, že rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej môže byť – za istých predpokladov – tiež uznesenie odvolacieho súdu. O také rozhodnutie ide v prípade uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého nebola podaná nadväzujúca žaloba (teda návrh na určité rozhodnutie vo veci samej). K tomu záveru dospel najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 83/2017, v ktorom uviedol, že „rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Taká situácia môže nastať v prípade návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia podaných po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, konanie končí rozhodnutím o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu“. Výpočet prípadov, v ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení je rozhodnutím vo veci samej, podal obdobným spôsobom najvyšší súd tiež v rozhodnutí sp. zn. 5 Obdo 76/2016. Dovolací súd k tomu poznamenáva, že tieto právne náhľady sú zastávané aj v odbornej právnickej literatúre (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458).

11. V danom prípade procesný úkon žalobcov (č.l. 1 spisu) obsahuje jednak žalobu, jednak návrh na nariadenie predbežného opatrenia (t.č. neodkladného opatrenia). Pokiaľ súd prvej inštancie tomuto ich návrhu vyhovel a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nie je potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodnutím vo veci samej v zmysle § 420 CSP. Žalobcami (už v žalobe) navrhované neodkladné opatrenie bolo vydané v priebehu civilného sporového konania, v ktorom sa vo veci samej rozhoduje rozsudkom (§ 305 CSP).

12. Uznesenie, ktorým odvolací súd v danom prípade potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, nie je (ani) rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. Aj po rozhodnutí o návrhu na neodkladné opatrenie civilné sporové konanie žalobcov proti žalovanému pokračuje a súd prvej inštancie o veci samej ďalej koná a rozhodne.

13. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že vylúčením prípustnosti dovolania proti takému uzneseniu odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, právna úprava obsiahnutá v § 420 CSP zohľadňuje, že v prípade takého rozhodnutia ide (len) o dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú až rozhodnutím súdu vo veci samej. Zákonodarca tu bezpochyby zohľadnil, že procesné nesprávosti súdov, ku ktorým pri tom môže dôjsť, sa v takom prípade vyznačujú nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení strán sporu (účastníkov konania).

14. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovaného z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva, dovolací súd odmietol jeho procesne neprípustné dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP bez skúmania, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej procesnej nesprávosti.

ROZHODNUTIE č. 22

V mimosporových konaniach je odvolací súd povinný nariadiť pojednávanie iba v prípadoch uvedených v ustanovení § 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. augusta 2017 sp. zn. 5 Cdo 47/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. júna 2016, č.k. 30P/212/2015- 104 zrušil spoločnú náhradnú osobnú starostlivosť manželov A.B. a C.B., do ktorej bol maloletý X.Y. zverený rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 25. septembra 2014, č.k. 31P/40/2013- 562 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 12. februára 2015 sp.zn. 17CoP/122/2014 a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc predovšetkým zo záverov znaleckého posudku č. 6/2014 (vypracovaného v predchádzajúcom konaní), výsluchu znalkyne a výsledkov osobného výsluchu dieťaťa uskutočneného súdom, dospel súd prvej inštancie k záveru, že zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti a čo najskoršie prinavrátenie maloletého do rodiny biologických rodičov je v jeho najlepšom záujme (§ 47 ods. 1 písm. e/ zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine, ďalej len „zákon o rodine“, článok 3 bod 1/, článok 5 a 7 Dohovoru o právach dieťaťa). Zdôraznil, že maloleté dieťa nie je osvojiteľné a náhradní rodičia si naň nemôžu robiť žiaden právny nárok, dieťa má právo na rodinný život, na poznanie svojich biologických rodičov a na ich starostlivosť. V konaní bolo preukázané, že adaptačný proces psychického zblíženia dieťaťa a jeho biologických rodičov bol naplnený a došlo medzi nimi k vytvoreniu kladnej citovej väzby. Ďalšie znalecké dokazovanie nepripustil vzhľadom na dostatočne zistený skutkový stav veci. Proti tomuto rozhodnutiu podali odvolanie náhradní rodičia.

2. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 28. decembra 2016 sp. zn. 6CoP/70/2016 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 zákona č.160/2015 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení sa stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie a v plnom rozsahu odkázal na jeho odôvodnenie (§ 387 ods. 2 CSP). Vo vzťahu k odvolateľmi vytýkaným procesným nedostatkom odvolací súd mal za to, že s týmito námietkami sa riadne vysporiadal už súd prvej inštancie a v podrobnostiach odkázal na

odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Postup súdu prvej inštancie, ktorý dňa 25. mája 2016 a 23. júna 2016 pojednával v neprítomnosti náhradného rodiča 1/, vyhodnotil ako súladný s § 101 ods. 2 O.s.p. Žiadosť právneho zástupcu náhradných rodičov zo dňa 20. júna 2016 o odročenie pojednávania nemala náležitosti v zmysle § 119 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p., pričom súd prvej inštancie právnenému zástupcovi oznámil, že dôvod ním uvedený nepovažuje za dôležitý pre odročenie pojednávania a vo veci bude pojednávať. Odvolací súd konštatoval, že výsluch náhradného rodiča 1/ bol vzhľadom na zistený skutkový stav veci bez právneho významu. K námietke týkajúcej sa odročenia pojednávania dňa 1. júna 2016 uviedol, že dôvody odročenia pojednávania boli odvolateľom známe z upovedomenia o odročení pojednávania zo dňa 1. júna 2016, pričom samotné vyhotovenie tohto upovedomenia súdom prvej inštancie v čase podania námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyni nebolo procesným nedostatkom s poukazom na § 16 ods. 3 O.s.p. Napokon námietka zaujatosti nebola dôvodná (§ 15 ods. 5 O.s.p.), súd prvej inštancie na ňu vôbec nemal prihliadať, o spôsobe jej vybavenia bol právny zástupca náhradných rodičov oboznámený pred vyhlásením rozsudku. K odvolacím námietkam ďalej uviedol, že poučenie súdu o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie, nie je zákonom stanovenou náležitosťou upovedomenia o odročení pojednávania, navyše poučovacia povinnosť súdu podľa § 5 ods. 2 O.s.p. sa nevzťahuje na prípad, kedy účastník bol zastúpený advokátom, ako tomu bolo v prejednávanej veci. Ostatné námietky odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné a nepravdivé. Znalecké dokazovanie, ktorého sa náhradní rodičia domáhali, ani odvolací súd nepovažoval za potrebné, vzhľadom na predchádzajúce odborné posúdenie situácie znaleckým posudkom č. 6/2014 z 13. júna 2014, ktorého výsledky boli dostatočné pre rozhodnutie vo veci. Pravidelné stretávanie biologických rodičov a maloletého prebiehalo až 21 mesiacov a to bez komplikácií, toto zistenie vyplýva zo všetkých vykonaných dôkazov a osobitne z výsluchu dieťaťa súdom prvej inštancie. V procese výsluchu maloletého neboli zistené žiadne procesné nedostatky, námietky odvolateľov v tomto smere považoval odvolací súd za účelové. Pokiaľ odvolatelia zdôvodňujú vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia skutočnosťami svedčiacimi v ich prospech, odvolací súd konštatoval, že ide o logické vyústenie faktu, že dieťa bolo kontinuálne vychovávané náhradnými rodičmi a nejde o výsledok zavineného správania biologických rodičov, ktorí do zrušenia náhradnej osobnej starostlivosti, nemajú možnosť ich ovplyvniť. To, že biologickí rodičia sú schopní poskytnúť maloletému riadnu starostlivosť bolo preukázané a nebolo spochybnené žiadnym dôkazom. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP.

3 Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadli dovolaním náhradní rodičia (ďalej aj

„dovolatelia“), ktorého prípustnosť podania odôvodnili ustanovením § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Dovolatelia namietali, že odvolací súd porušil čl. 8, 9 CMP a § 385 a nasl. CSP, keď vo veci nenariadil pojednávanie a rozsudok vyhlásil v neprítomnosti náhradných rodičov a ich právneho zástupcu, čím odňal im aj maloletému možnosť konať pred súdom. Podľa ich názoru charakter sporu a dopad rozhodnutia na maloletého vyžadoval nariadenie pojednávania odvolacím súdom. Poukázali na ustanovenie § 33 CMP v spojení s § 378 CSP, podľa ktorého malo byť ich odvolanie prejednané na pojednávaní, vzhľadom na neexistenciu inej úpravy CMP. Obom súdom nižších stupňov vytýkali, že ich rozhodnutia nesledovali princíp najlepšieho záujmu dieťaťa a princíp informovanosti maloletého o následkoch rozhodnutia súdu (§ 116 CMP a čl. 5 písm. a/ až e/ a g/ Zákona o rodine). Namietali tiež nedostatočne zistený skutočný stav veci. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považovali za nezrozumiteľné a neobjektívne. Spochybnili závery súdov založené na výstupoch znaleckého posudku č. 6/2014, ktorý reagoval na odlišnú situáciu. Zároveň poukázali na to, že aj v tomto posudku znalkyňa vyjadrila potrebu opätovného znaleckého posúdenia pred premostením maloletého dieťaťa k jeho biologickým rodičom na posúdenie jeho pripravenosti na tento úkon. Takéhoto znaleckého dokazovania sa domáhali nielen oni, ale aj kolízny opatrovník, pričom súd prvej inštancie nepripustil tento dôkaz bez uvedenia podstatného dôvodu. Opätovne spochybnili spôsob vedenia výsluchu maloletého sudkyňou súdu prvej inštancie a tiež záver odvolacieho súdu, že výsluch bol vykonaný správne a dostatočne.

4. Rodičia dieťaťa sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu v celom rozsahu stotožnili s rozhodnutiami súdov nižších stupňov, dovolanie označili za procesne neprípustné a nedôvodné; žiadali, aby ho odvolací súd zamietol.

5. Dovolatelia reagovali na predmetné vyjadrenie a zotrvali na svojich dovolacích dôvodoch. Zdôraznili, že maloletý nemal možnosť oboznámiť sa s dôsledkami rozhodnutí súdov a vyjadriť svoj názor na vec.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania zastúpení v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je

dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Ustanovenie § 76 CMP vymedzuje prípady, v ktorých (v pôsobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v pôsobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 CMP, bolo potrebné aplikovať § 2 CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa totiž na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Prípustnosť dovolania náhradných rodičov bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolatelia uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal

a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

11. Dovolatelia vyvodzovali vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP z toho, že odvolací súd vo veci nenariadil pojednávanie v rozpore so základnými princípmi čl. 8 a čl. 9 CMP a ustanovením § 385 a nasl. CSP, čím im odňal možnosť konať pred súdom.

11. 1. Podľa článku 8 CMP sa na prejednanie veci nariaďuje ústne pojednávanie, ak zákon neustanovuje inak.

11. 2. Podľa článku 9 CMP pojednávanie prebieha zásadne verejne, ak zákon neustanovuje inak; verejnosť môže byť z konania vylúčená len zo závažných dôvodov ustanovených zákonom.

11 . 3. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

11 . 4. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonali súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). V konaní podľa Civilného mimosporového poriadku odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní aj vtedy, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné. (§ 68 CMP)

11. 5. Podľa § 385 ods.1 CSP odvolací súd je povinný nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania iba v dvoch prípadoch a to a/ ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ ak si to vyžaduje verejný záujem.

11. 6. Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. (§ 219 ods. 3 veta prvá CSP).

12. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie a či skutkový stav veci (v prípade mimosporového konania „skutočný“ stav veci) bol zistený správne a dostatočne, rozhoduje výlučne odvolací súd.

13. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie a skutočný stav veci považoval za zistený (pozri ods. 28 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať alebo doplniť (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2, 3 CSP a § 68 CMP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem; konanie o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa, nemá širší spoločenský dopad a dotýka sa výlučne účastníkov tohto konania a práv a povinností vyplývajúcich zo starostlivosti o maloletého; rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý plne zodpovedal zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 227/2011, na ktoré sa dovolatelia odvolávali, nevyplýva, že by konanie o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa bolo tým konaním, v ktorom je daný dôležitý verejný záujem na nariadenie pojednávania. Záver odvolacieho súdu, že nejde o takýto prípad, plne rešpektuje definíciu verejného záujmu podanú v označenom rozhodnutí najvyššieho súdu. Dovolací súd uzatvára, že postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práv dovolateľov na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

14. Za neopodstatnenú považuje dovolací súd aj námietku dovolateľov, že v konaní došlo k porušeniu princípov zakotvených v článkoch 8 a 9 CMP. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie vo veci pojednával dňa 26. mája 2015 a 23. júna 2015 (vid' čl.l. 47-49, 98-99 spisu), pojednávanie bolo ústne a verejné, pričom dovolateľom bola súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa týchto pojednávanií a vyjadriť sa k veci. Dovolateľka bola súdom na pojednávaní vypočutá (vid' čl.l. 48-49 spisu), dovolateľom bola daná možnosť vyjadriť sa k výsluchu ostatných účastníkov konania, ako aj k vykonanému dokazovaniu. Rozhodnutie

odvolacieho súdu v odvolacom konaní vo veciach, na ktoré sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok, bez toho, aby boli účastníci opätovne vypočúvaní na pojednávaní, je za predpokladu naplnenia zákonom stanovených podmienok (§ 385 ods. 1 CSP) plne súladné aj s dikciou článku 8 CMP vetou nasledujúcou za čiarkou (ak zákon neustanovuje inak) v spojení s § 2 ods. 2 CMP. Civilný mimosporový poriadok totiž nemá žiadne osobitné ustanovenia vo vzťahu k povinnosti odvolacieho súdu nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania v mimosporových konaniach, preto sa v tomto smere v plnej miere uplatnia ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce povinnosti odvolacieho súdu vo vzťahu k nariadeniu pojednávania na prejednanie odvolania (§ 385 CSP). Ako už bolo vyššie konštatované odvolací súd postupoval v prejednávanej veci v súlade s § 385 ods. 1 CSP. Dovolací súd ešte dodáva, že rozsudok odvolacieho súdu bol vyhlásený verejne dňa 28. decembra 2016 (§ 219 ods. 1 CSP), pričom obsah spisu (viď čl. 170 až 173 spisu) svedčí o zachovaní procesného postupu podľa § 219 ods. 3 veta prvá CSP odvolacím súdom. Účastníkom konania a ich zástupcom vrátane dovolateľov tak bola odvolacím súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa aktu vyhlásenia rozhodnutia, ak toto svoje právo z vlastnej vôle nevyužili, nemôžu sa dovolávať porušenia ich procesných práv.

15. Zároveň dovolateľom boli doručené všetky písomné vyjadrenia ostatných účastníkov konania a ich zástupcov a to aj v rámci odvolacieho konania, dovolatelia mali možnosť na ne reagovať, čo podľa obsahu spisu aj učinili. Právo účastníkov na spravodlivý súdny proces tak bolo postupom súdov nižších stupňov v plnej miere zachované a procesné práva dovolateľov garantované čl. 8 a čl. 9 CSP neboli nijakým spôsobom porušené.

16. Dovolatelia ďalej namietali, že k porušeniu ich práva na spravodlivý proces súdmi nižšieho stupňa došlo v dôsledku nerešpektovania princípu informovanosti maloletého v konaní (§ 116 CMP, čl. 5 Zákona o rodine a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa), keď súdy maloletého neinformovali o prebiehajúcom konaní a neobjasnili mu následky rozhodnutia súdu.

17. Podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

17. 1. Podľa § 116 CMP ak sa to neprieči účelu konania, súd je povinný informovať o

prebiehajúcim konaní maloletého, ktorý je s prihliadnutím na rozumovú a vôľovú vyspelosť schopný pochopiť jeho význam, a objasniť mu dôsledky súdneho rozhodnutia vo veci.

17. 2. Podľa čl. 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a/ úroveň starostlivosti o dieťa,
- b/ bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdieľa,
- c/ ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d/ okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e/ ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f/ podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g/ názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h/ podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i/ využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

18. V zmysle citovaných ustanovení sa dieťaťu poskytuje možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho týka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22.júna 2016, sp.zn. 5 Cdo 492/2015). Treba ale zdôrazniť, že nie je možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESĽP vo veci C. proti Fínsku zo dňa 9.mája 2006 č. 18249/02, body 57- 59). Súčasne môže nastať aj situácia, kedy súd po starostlivom zvážení okolností konkrétneho prípadu dospeje k záveru, že osobné vypočutie dieťaťa nie je vhodné a nepôjde o porušenie Dohovoru (rozsudok veľkého senátu vo veci Sahin

proti Nemecku ESLP z 8.júla 2003 č. 30943/96, § 74- 77).

19. Dieťa má právo byť informované o prebiehajúcom konaní a jeho dôsledkoch, pričom zákon zdôrazňuje, že sa tak má stať v rozsahu a spôsobom, ktorý bude zodpovedať jeho veku ale aj psychickej vyzretosti. Je výlučne na zvážení konajúceho súdu, v akom rozsahu a akým spôsobom zabezpečí dieťaťu jeho právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 116 CMP tak, aby to zodpovedalo najlepšiemu záujmu dieťaťa. Nie je nevyhnutné, aby súd dieťa detailne oboznamoval so všetkými aspektmi súdnej veci, ktorá sa ho týka, ale má mu vec objasniť do takej miery, aby to bolo pre dieťa postačujúce na sformulovanie vlastného názoru. Súd musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu dbať predovšetkým na to, aby jeho postupom pri zisťovaní názoru dieťaťa nedošlo k zbytočnému stretu a psychickej záťaži dieťaťa, osobitne to platí u detí predškolského veku. Preto nie je možné a to najmä u mladších detí, aby sa pranie dieťaťa zisťovalo nevhodnými otázkami typu "U koho by si chcel (a) bývať, ostať?"; pranie dieťaťa sa musí posudzovať komplexne, t.j. najmä formou nepriamych otázok. Podľa obsahu spisu súd prvej inštancie postupoval v súlade s § 116 CMP a vypočul maloletého v konaní za prítomnosti jeho kolíznej opatrovníčky. Postup odvolacieho súdu spočívajúci v rozhodnutí o odvolaní bez nariadenia pojednávania a vykonania ďalšieho dokazovania nasvedčuje tomu, že opätovné vypočúvanie maloletého odvolací súd nepovažoval za potrebné pre zistenie skutočného stavu veci, v tomto smere dovolací súd nezistil zo strany súdov nižších stupňov porušenie procesných predpisov, ktoré by zasahovalo do práv dovolateľov (viď ods. 19 vyššie).

20. Pokiaľ ide o tvrdenia dovolateľov, že samotným nevypočutím maloletého odvolacím súdom a neinformovaním ho o prebiehajúcom konaní a dôsledkoch rozhodnutia súdu v dostatočnom rozsahu a spôsobom, aký by podľa ich názoru mal byť uskutočnený, došlo k porušeniu „ich“ práv, je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako ani zo Zákona o rodine, či Civilného mimosporového poriadku, nevyplývajú v tomto smere pre dovolateľov žiadne práva, ide výlučne o práva dieťaťa, a preto aj prípadne porušenie citovaných ustanovení, či dohovoru, (ktorým sa však dovolací súd nezaoberal) im nemôže zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Preto aj názory dovolateľov na to, či bol výsluch maloletého vedený správne a dostatočne, sú vo vzťahu k porušeniu ich procesných práv absolútne irelevantné.

21. Vo vzťahu k námietkam dovolateľov o nezrozumiteľnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorého podľa nich nie je zrejmé, na ktoré konkrétne dôkazy a stanoviská

sa odvoláva, dovolací súd uvádza, že v zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nezakladá vadu zmätočnosti. Obsah spisu v prejednávanej veci nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku (tvoriaceho jednotný celok s rozhodnutím súdu prvej inštancie) odvolací súd celkom presne uviedol z ktorých dôkazov a stanovísk vyvodil svoj záver, že náhradnú osobnú starostlivosť dovolateľov k maloletému je nevyhnutné zrušiť (viď ods. 34 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia); odôvodnenie rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov a v súlade s ich právnym názorom na vec.

22. Pokiaľ dovolatelia vytýkali súdom aj nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť v hodnotení výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne zistený skutkový stav veci, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na podstate uvedeného nič nezmenila.

23. Z hľadiska obsahového námietky dovolateľov (§ 124 ods. 1 CSP), ktorými odôvodňovali porušenie práva na spravodlivý proces, smerovali voči právnemu posúdeniu veci súdmi, ktoré dovolatelia považovali za nesprávne. Najvyšší súd konštantne judikoval, že právnym posúdením veci nedochádza k znemožneniu realizácie procesných oprávnení účastníkovi (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Uvedené chápanie dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť účastníka uskutočňovať jemu patriace

oprávnenia aj podľa novej právnej úpravy potvrdzuje právna veta rozhodnutia najvyššieho súdu R 9/2017 a taktiež i závery rozhodnutia veľkého senátu 1VCdo 2/2017. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

24. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie náhradných rodičov nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

ROZHODNUTIE č. 23

Pokiaľ je o určitom majetku (veci) právoplatne rozhodnuté, že sa vylučuje zo súpisu majetku podstát, zanikajú účinky prerušenia konania a oprávnenia správcu konať vo veciach týkajúcich sa takéhoto majetku v mene úpadcu vyplývajúce z ustanovení § 47 ods. 1 a § 44 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2017 sp. zn. 6 Cdo 219/2016)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) z 25. júna 2015 č. k. 15C/171/2006-234, ktorým bolo určené, že odstúpenie žalobkyne od zmluvy o preveze vlastníctva bytu a nebytového priestoru, uzavretej medzi ňou a žalovanou a bližšie špecifikovanej vo výroku prvoinštančného rozsudku, je platné. Zároveň odmietol odvolanie správcu konkurznej podstaty žalovanej JUDr. X,Y. proti označenému rozsudku súdu prvej inštancie a proti uzneseniu prvoinštančného súdu o trovách konania z 22. júla 2015 č. k. 15C/171/2006-235. Napokon rozhodol aj o trovách odvolacieho konania, a to tak, že žalobkyni nepriznal ich náhradu. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Dovolaním napadla potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu a súvisiaci výrok o trovách konania. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti ako i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania odôvodnila ustanovením § 420 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „C. s. p.“), a to konkrétne vadou uvedenou pod písm. f) tohto ustanovenia, t. j. tým, že jej nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V súvislosti s touto vadou namietala, že súd prvej inštancie vec prejednal a rozhodol na pojednávaní dňa 25. 6. 2015, na ktoré nebola predvolaná a ani inak nebola o ňom vyrozumená, o nariadení pojednávania tak

nemala žiadnu vedomosť, prebehlo v jej neprítomnosti, preto nemohla na ňom uplatniť všetky svoje procesné práva, najmä procesnú obranu. Poukazovala na to, že odvolací súd túto skutočnosť odignoroval a žiadnym spôsobom sa s ňou nevysporiadal.

3. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, skúmajúc splnenie i ďalších podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tým zároveň, vzhľadom na uplatnený dovolačný dôvod, aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolačného dôvodu uvedeného v § 420 C. s. p., potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z tzv. zmätočnosťných väd uvedených v tomto ustanovení, znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

5. Podľa § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

6. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Citované ustanovenie § 420 písm. f) C. s. p. zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie

súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom prvoinštančného i odvolacieho súdu k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. Táto vada spočíva v nesprávnom postupe súdu prvej inštancie, ktorý na pojednávanie určené na deň 25. 6. 2015, na ktorom vec prejednal a o nej rozhodol, nepredvolal žalovanú, ale nesprávne na pojednávanie predvolal správcu konkurznej podstaty žalovanej. Postup prvoinštančného súdu bol v rozpore s ustanovením § 115 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, platného v čase prejednanja veci, v zmysle ktorého súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. Tým došlo aj k porušeniu základného práva žalovanej na spravodlivé súdne konanie, a to konkrétne práva zaručeného čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Odvolací súd z tohto nesprávneho postupu súdu prvej inštancie nevyvodil žiadne procesné dôsledky, resp. naň nijako nereagoval, hoci inak správne konštatoval, že vylúčením bytu (ktorého sa týkal predmet sporu) zo súpisu konkurznej podstaty žalovanej (majetku podliehajúceho konkurzu), prestalo ísť o majetok podliehajúci konkurzu, preto prestal existovať dôvod prerušenia konania a zároveň zaniklo oprávnenie správcu konkurznej podstaty konať, pokiaľ ide o tento majetok, v mene žalovanej ako úpadcu.

9. So zreteľom na uvedené neostalo dovolaciemu súdu iné, než rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom výroku a súvisiacom výroku o trovách odvolacieho konania zrušiť. Keďže vzhľadom na odňatie prvej inštancie a na potrebu zachovania procesného práva žalovanej na dvojinštančné konanie nebolo možné nápravu dosiahnuť len zrušením rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie ako aj súvisiace prvoinštančné uznesenie o trovách konania (§ 449 ods. 1 a 2 C. s. p.) a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

10. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že i keď zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov neupravuje výslovne dôsledky spojené s právoplatným rozhodnutím o vylúčení majetku zo súpisu (súpisu majetku podstát), sú tieto dôsledky vyvoditeľné z ustanovení § 47 ods. 1 a § 44 ods. 1 tohto zákona, ako

na to správne poukázal odvolací súd. Z týchto ustanovení vyplýva, že prerušenie konania a oprávnenie správcu konať v mene úpadcu sa týka majetku podliehajúceho konkurzu. Pokiaľ je o určitom majetku (veci) právoplatne rozhodnuté, že sa vylučuje zo súpisu, teda že konkurzu nepodlieha, zaniká základná podmienka pre trvanie účinkov vyplývajúcich z uvedených ustanovení. To znamená, že zanikajú účinky prerušenia konania a zaniká aj oprávnenie správcu konať vo veciach týkajúcich sa takéhoto majetku v mene úpadcu.

ROZHODNUTIE č. 24

Prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 2 Civilného sporového poriadku je vylúčená aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým do 31. marca 2017 rozhodol o odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu o zastavení exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. m/ Exekučného poriadku.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2017 sp. zn. 6ECdo 15/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „exekučný súd“) uznesením z 23. mája 2016 č. k. 6Er/710/2011-13 zastavil exekúciu vedenú proti povinnej na vymoženie sumy 82, 98 Eur s prísl. a oprávnenej uložil povinnosť zaplatiť súdnemu exekútorovi trovy exekúcie. Zastavenie exekúcie odôvodnil tým, že napriek tomu, že exekúcia bola vykonávaná na podklade rozhodnutia, ktorým bol priznaný nárok zo zmenky, oprávnená nepopísala rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinnou a ani nepredložila dôkazy na ich osvedčenie, hoci jej táto povinnosť vyplynula z ustanovenia § 243f ods. 1 v spojení s § 39 ods. 4 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v znení platnom v čase jeho rozhodovania (t. j. do 30. 6. 2016) . Preto bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) v spojení s § 243f ods. 4 Exekučného poriadku.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie oprávnenej v záhlaví označeným uznesením uznesenie exekučného súdu v napadnutom výroku o zastavení exekúcie potvrdil. Zároveň rozhodol, že stranám sa nepriznáva náhrada trov exekučného konania. Potvrdenie uznesenia exekučného súdu odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa i s jeho odôvodnením.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala oprávnená (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila dovolacím dôvodom uvedeným v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „C. s. p.“), t. j. tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke správnej interpretácie a aplikácie ustanovenia § 243f ods. 1 a 4 Exekučného poriadku. Uviedla, že odvolací súd toto ustanovenie interpretoval a aplikoval v rozpore s ústavným princípom zákazu retroaktivity, keďže akceptoval zastavenie exekúcie exekučným súdom pre nesplnenie povinnosti, ktorú v čase nadobudnutia exekučného titulu nemala a ktorú ani splniť nemohla. Žiadala preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne ho zmeniť a rozhodnúť o pokračovaní v exekúcii.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávneným subjektom zastúpeným v súlade s § 429 C. s. p., sa následne zaoberal aj ďalšími podmienkami prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie oprávnenej je potrebné odmietnuť.

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

6. Vzhľadom na skutočnosť, že novelou Exekučného poriadku vykonanou zákonom č. 2/2017 Z. z. nadobudlo dňa 1. apríla 2017 účinnosť ustanovenie § 202 ods. 4 Exekučného poriadku, podľa ktorého dovolanie ani dovolanie generálneho prokurátora proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní nie je prípustné, dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou, či má posudzovať prípustnosť dovolania podľa novelizovanej právnej úpravy alebo podľa právneho stavu platného do 31. marca 2017. Zákon č. 2/2017 Z. z. síce k úpravám účinným od 1. apríla 2017 v prechodnom ustanovení § 243h ods. 1 veta prvá stanovil, že ak v § 243i až 243k neustanovuje inak, exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. marca 2017, no vo vzťahu k opravným konaniam, teda ani k dovolaciemu konaniu, neurčil žiadne pravidlo.

7. V preskúmvanej veci bolo dovolacie konanie začaté podaním dovolania 9. 6. 2017, teda za účinnosti novej právnej úpravy. Ak by sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa nej, bolo by bez ďalšieho neprípustné. Vzhľadom na povinnosť ústavne konformného výkladu pri riešení tejto otázky, a teda vzhľadom na rešpektovanie ústavných princípov dôvery v platné právo a legitímneho očakávania ako aj dôvery v správnosť aktov orgánov verejnej moci, vrátane v nich obsiahnutého poučenia o možnosti opravných prostriedkov, považoval dovolací súd za správne, aby sa prípustnosť dovolania posudzovala podľa právnej úpravy platnej v čase

vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia.

8. Keďže dovolaním napadnuté rozhodnutie bolo vydané dňa 30. marca 2017, posudzoval dovolací súd prípustnosť dovolania podľa právnej úpravy platnej v tomto čase, teda podľa ustanovení Exekučného poriadku v znení do 31. marca 2017 a podľa príslušných ustanovení C. s. p. Aj podľa tejto právnej úpravy však prípustnosť dovolania bola vylúčená.

9. Dovolateľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p., t. j. nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Týmto uplatneným dovolacím dôvodom bol dovolací súd v zmysle § 441 C. s. p. viazaný. V zmysle § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. je síce dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, no v zmysle odseku 2 tohto ustanovenia je v takomto prípade prípustnosť dovolania vylúčená, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p.

10. Pretože v § 357 písm. a) C. s. p. je uvedené uznesenie o zastavení konania, je v zmysle § 421 ods. 2 C. s. p. vylúčená prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti uzneseniu prvoinštančného súdu o zastavení konania. Vzhľadom na § 9a ods. 1 Exekučného poriadku v znení od 1. 7. 2016 do 31. 3. 2017, podľa ktorého ak to povaha veci nevylučuje, v konaní podľa tohto zákona sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, je prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 2 C. s. p. vylúčená aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu o zastavení exekúcie. Uznesenie o zastavení exekúcie sa totiž svojimi účinkami rovná uzneseniu o zastavení konania v sporovom konaní. Zastavenie konania v sporovom konaní má za následok jeho skončenie bez meritórneho rozhodnutia a rovnako tak zastavenie exekúcie má za následok skončenie exekučného konania bez núteného vymoženía vymáhaného nároku. Pokiaľ Exekučný poriadok používa termín zastavenie exekúcie, ide len o terminologické zvýraznenie exekučnej činnosti (núteného výkonu rozhodnutia), ktorá začína vydaním poverenia súdnemu exekútorovi. V dôsledku toho tento právny predpis výslovne upravuje zastavenie exekučného konania v zásade len do vydania poverenia na vykonanie exekúcie, teda do začatia exekučnej činnosti súdnym exekútorom, a po vydaní poverenia upravuje už len zastavenie exekúcie. To však nič nemení na tom, že, zastavenie exekučného konania a zastavenie exekúcie majú tie isté právne účinky a zastavenie

exekúcie je analogicky porovnateľné so zastavením konania podľa C. s. p.

11. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie oprávnenej podľa ustanovenia § 447 písm. c) C. s. p. ako neprípustné odmietol.

ROZHODNUTIE č. 25

Súd opätovne konajúci o žalobe o splnení povinnosti v peniazoch, po tom, ako bolo jeho skoršie rozhodnutie zrušené dovolacím súdom a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, prihliadne podľa § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku) na to, že žalovaný už splnil povinnosť uloženú mu skorším právoplatným a vykonateľným rozhodnutím; inak neprípustne založí exekučný titul na opätovné vymáhanie už raz splnenej povinnosti.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. októbra 2017 sp. zn. 8Cdo/30/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (súd prvej inštancie), konajúci o žalobe, ktorou žalobca požadoval, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovanou (v mene ktorej v tom čase konalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky) nahradiť mu škodu a nemajetkovú ujmu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), rozsudkom z 29. marca 2010 č.k. 16C/134/2008-122 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 553,47 € a vo zvyšku žalobu (ktorou sa žalobca domáhal aj náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 53 110,27 €) zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (odvolací súd), konajúci o odvolaniach sporových strán, rozsudkom z 28. júna 2011 sp.zn. 7Co/191/2010 rozsudok súdu prvej inštancie v častiach, ktorými bola žalobcovi priznaná náhrada „majetkovej ujmy“ vo výške 553,47 € a bola zamietnutá žaloba v časti týkajúcej sa náhrady „majetkovej ujmy“ vo výške 11 099,78 €, potvrdil a v časti, ktorou bola zamietnutá žaloba o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy, zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 53 110,27 €.

3. Tento rozsudok odvolacieho súdu bol v dovolaní žalovanej napadnutej časti (o náhrade nemajetkovej ujmy) zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (dovolací súd) z 12. decembra 2012 sp.zn. 7Cdo/145/2011 a vec bola vrátená v rozsahu zrušenia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Odvolací súd novým rozsudkom zo 14. mája 2013 sp.zn. 14Co/85/2013 zmenil

rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy tak, že žalovanej opäť uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 53 110,27 €.

5. Uvedený rozsudok odvolacieho súdu bol znova zrušený uznesením dovolacieho súdu z 18. novembra 2014 sp.zn. 7Cdo/180/2013 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

6. Odvolací súd naostatok rozsudkom z 21. júna 2016 sp.zn. 14Co/34/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy, opätovne zmenil tak, že žalovanej (v mene ktorej v zmysle § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. v znení zákona č. 412/2012 Z.z. už konala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky) uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 53 110,27 €. V dôvodoch svojho rozhodnutia, zaoberajúc sa aj zistením, že žalovaná (v mene ktorej v tom čase ešte konalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky) na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku odvolacieho súdu z 28. júna 2011 sp.zn. 7Co/191/2010 zaplatila žalobcovi sumu 53 110,27 €, uviedol: „Keďže odvolací súd predchádzajúcim rozsudkom priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považoval vzhľadom na závažnosť utrpenej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo za primeranú, žalobcovi opätovne priznal náhradu nemajetkovej ujmy v rovnakej výške, t.j. 53 110,27 eur. V tejto súvislosti poukazuje aj na skutočnosť, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky už žalobcovi vyplatilo celú uvedenú sumu hneď po prvom rozsudku odvolacieho súdu z 28.06.2011.“

7. Žalovaná, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „dovolateľ“) podala proti rozsudku odvolacieho súdu 14. novembra 2016 dovolanie dôvodiac, že spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, ktorá vada spočíva v tom, že odvolací súd nezohľadnil, že náhrada nemajetkovej ujmy bola žalobcovi už v plnom rozsahu zaplatená. Prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) tvrdiac, že „neexistuje rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by v konaniach o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zaväzovalo štát k tomu, aby dvakrát plnil – pretože v takýchto konaniach je žalovaný iba jeden – štát, Slovenská republika.“ Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie „s tým, že v tejto veci za súčasného stavu nie je možné rozhodnúť o odvolaní žalobcu inak, než rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 29. 3. 2010 č.k. 16 C 134/2008-122 potvrdiť v celej zamietajúcej časti, pretože náhrada nemajetkovej ujmy bola už žalobcovi Slovenskou republikou zaplatená.“

8. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť podľa

§ 447 písm. f/ CSP, resp. zamietnuť podľa § 448 CSP. Uviedol okrem iného, že po zrušení rozsudku odvolacieho súdu, na základe ktorého bolo plnené a teda po odpadnutí právneho titulu, na základe ktorého bolo plnené, sa žalobou už nedomáha „opätovného plnenia zo strany GP SR, len konštatovania, že poskytnuté plnenie bolo dôvodné v celom rozsahu.“ Tvrdí, že ak by mu súd nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nepriznal, „dostal by sa do pozície bezdôvodného obohatenia voči žalovanej (bez ohľadu na to, či je zastúpená MV SR alebo GP SR).“ Dodal, že otázka, či odvolací súd prihliadol alebo neprihliadol na to, že plnenie už bolo poskytnuté, nie je otázkou právnou, „ale len zisťovaním skutkového stavu.“

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana (v jej mene konajúci orgán štátu), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

12. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi

(§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. K tomu sa poznamenáva, že žalovaná síce označila v dovolaní (bez ďalšej konkretizácie) aj ustanovenie „§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP“, túto zjavnú vadu dovolania ale dovolací súd nepovažuje za právne významnú z hľadiska prípustnosti jej dovolania. Z hľadiska prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku žalovanej podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP), v ktorom odôvodňuje prípustnosť svojho dovolania len podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (str. 6-7 dovolania), považoval preto dovolací súd za významný len dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ktorý je podľa jeho názoru vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

13. Všetky dôvody prípustnosti dovolania vymenované v ustanovení § 421 ods. 1 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“). Dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú námietku žalobcu, že v dovolaní akcentovaná otázka nie je otázkou právnou, „ale len zisťovaním skutkového stavu“. Má za to, že otázka hmotnoprávných a procesnoprávných následkov splnenia povinnosti na základe rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené, je otázkou právnou.

14. Podľa odvolacieho súdu žalovaná tvrdí prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP opodstatnene.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu o zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie o časti žaloby týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy záviselo, okrem iného, aj od v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu dosiaľ neriešenej otázky, či pri rozhodovaní o žalobe o splnení povinnosti plniť náhradu nemajetkovej ujmy mala či nemala byť zohľadnená skutočnosť, že na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku odvolacieho súdu z 28. júna 2011 sp.zn. 7Co/191/2010, ktorý bol ale zrušený uznesením odvolacieho súdu z 12. decembra 2012 sp.zn. 7Cdo/145/2011, žalovaná (v mene ktorej vtedy konalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky) 19. augusta 2011 zaplatila žalobcovi sumu

53 110,27 €, o zaplataenie ktorej sa žalobca domáhal aj v ďalšom konaní, ktoré bola vec vrátená dovolacím súdom (podľa dovolacieho súdu nemá oporu v spise tvrdenie žalobcu, že „sa nedomáha opätovného plnenia zo strany GP SR, len konštatovania, že poskytnuté plnenie bolo dôvodné v celom rozsahu.“). Z výroku a odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd súhlasnému tvrdeniu strán sporu, že suma 53 110,27 € bola už žalobcovi zaplatená nepriznal žiadny význam pre svoje rozhodnutie o žalobe o splnení povinnosti žalovanou zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 53 110,27 €.

16. Podľa § 154 ods.1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), účinného v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku dovolacieho súdu, pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (viazanosť súdu stavom v čase vyhlásenia rozsudku obdobne upravuje aj ustanovenie § 217 ods. 1 CSP, poznámka dovolacieho súdu).

17. Pravidlo obsiahnuté v citovanom ustanovení určuje, že súd rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov alebo na základe nesporných skutočností tvrdených účastníkmi konania, ak o ich pravdivosti nemá súd dôvodné a závažné pochybnosti v čase vyhlásenia jeho rozhodnutia. To znamená, že súd pri rozhodovaní veci nemôže brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia už netrvali, ako ani predvídať skutočnosti, ktoré v čase vyhlásenia ešte nenastali (s výnimkou pravidla obsiahnutého v ods. 2 tohto ustanovenia). Skutkový v čase vyhlásenia rozhodnutia je pre súd záväzný a rozhodujúci v sporových i nesporných konaniach v prípadoch, keď sa rozhoduje konštitutívne alebo deklaratórne. Pravda, odvolací súd preskúmava zákonnosť rozhodnutí súdu nižšieho stupňa podľa stavu, ktorý tu bol v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Aj odvolací súd však musí rešpektovať zásadu viazanosti súdu stavom v čase vyhlásenia rozsudku (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Musí teda zohľadniť všetky skutočnosti významné pre rozhodnutie, ku ktorým došlo od vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie.

18. Ak teda v preskúmvanej veci žalovaná (z hľadiska posúdenia veci nie je významné, ktorý orgán štátu konal a plnil v jej mene) na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku súdu, ktorý bol následne zrušený, zaplatil žalobcovi prisúdenú čiastku, bolo potrebné uvedenie skutočnosť zohľadniť pri novom prejednaní veci. Ak bola uplatňovaná pohľadávka vo výške 53 110,27 € už uhradená, mal odvolací súd, vychádzajúc zo stavu existujúceho v čase vyhlásenia jeho rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.) žalobu zamietnuť, a to aj vtedy ak dospel k

záveru, že nárok je opodstatnený. Odvolací súd tým, že v rozpore s vyššie uvedeným priznal svojim novým rozsudkom žalobcovi právo na zaplatenie pohľadávky, ktorá už bola uhradená, založil tým neprípustne exekučný titul na jeho opätovné vymáhanie.

19. Pre podobnosť právnych úprav možno uviesť, že rovnako riešil otázku následkov splnenie povinnosti uloženej právoplatným a vykonateľným rozsudkom, ktorý bol následne zrušený v opravnom konaní aj Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku zo 6. augusta 2013 sp.zn. 28Cdo/661/2013.

20. Na tomto závere podľa dovolacieho súdu nič nemení námietka žalobcu vo vyjadrení k dovolaniu, že ak by mu súd nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nepriznal, „dostal by sa do pozície bezdôvodného obohatenia voči žalovanej (bez ohľadu na to, či je zastúpená MV SR alebo GP SR)“. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na závery prijaté v uznesení z 9. apríla 2014 sp.zn. 7Cdo/85/2013. O bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu by podľa jeho názoru išlo len vtedy, ak by bolo plnené na základe právoplatného rozhodnutia súdu, ktoré nezodpovedalo skutočným hmotnoprávnym pomeroch strán, teda ak by právny dôvod plnenia nemal oporu v hmotnom práve (k tomu pozri aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. februára 2017 sp.zn. II.ÚS 18/2016).

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.